

जग्गा खरिद गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरु

- ❖ विक्रेता वास्तविक हो र होईन, निजको हक भोग छरुने प्रष्ट होओ,
- ❖ कित्ताको मोट श्रेस्ता, फोटो र तीनमुस्तो ठिक भए नभएको एकिन गरी,
- ❖ कुनै अझा अदालत वा अन्य कुनै कार्यालयमा रोकका वा फगडा भएनभएको बारेमा प्रष्ट होओ,
- ❖ जग्गा र नक्सागा बाटो छरुने एकिन गरी,
- ❖ जग्गाको हकभोग अनुसार आकार प्रकार मिलेरनमिलेको एकिन गरी,
- ❖ जग्गा रैकर वा गुडी के हो प्रष्ट होओ,
- ❖ जग्गामा मोही भएनभएको प्रष्ट होओ,
- ❖ सिमानामा विवाद भएनभएको सीमा संशयारबाट मुनी,
- ❖ हालहुपुजी, जमिन र नक्साको डेक्कल निस्छ र मिर्दैन एकीन गरी,
- ❖ नक्सा बमोजिमको जमिनमा चाँदिएर सिमाना एकीन गर्न रेखाङ्कन गराएर मात्र खरिद विक्री गरी ।

नेपाल सरकार
विज्ञापन बोर्ड

भारतीय विदेशसचिव मिश्रीको 'म्याराथन भेट'

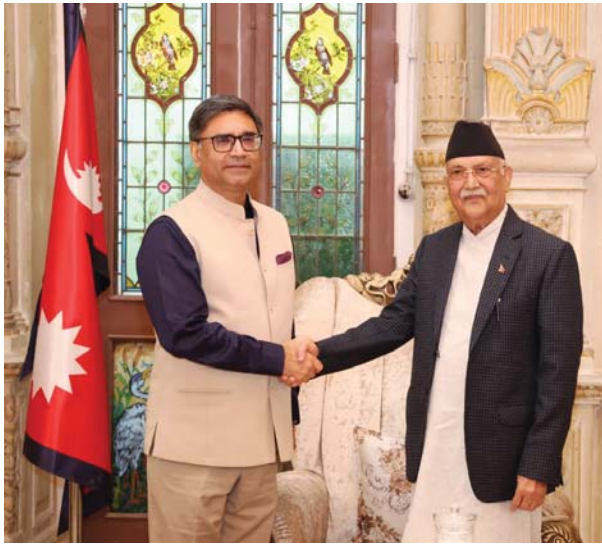
प्रधानमन्त्री ओलीलाई भारत भ्रमणको औपचारिक निम्तो

- » भारतीय सेनाको विमानमार्फत काठमाडौं उत्रिएका मिश्रीले आइतबार राष्ट्रपति रामचन्द्र पौडेलदेखि विपक्षी दलका नेता पुष्पकमल दाहालसँग भेटे
- » प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीसँगको भेटमा मिश्रीले भारत भ्रमणको निम्तो दिएको बताइएको छ
- » वर्ष दिनअघि प्रधानमन्त्री बनेदेखि भारत भ्रमणका चौँजोपाँजो मिलाउन नसकेका प्रधानमन्त्री ओली र परराष्ट्रमन्त्री डा. आरजु राणा देउवा मिश्रीको भ्रमणले मकख

■ प्रभाव संवाददाता

काठमाडौं- प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीको बहुप्रतिक्षित भारत भ्रमण अब सम्भव हुने भएको दावी गरिएको छ । भारतीय विदेशसचिव विक्रम मिश्री आइतबार काठमाडौं उत्रिएसँगै लगभग ओलीको भारत भ्रमण पक्का भएको दावी प्रधानमन्त्रीको सचिवालयले गरेको हो ।

एक वर्षअघि प्रधानमन्त्री बनेका ओलीले यसअघि पनि पटक-पटक भारत भ्रमणको तयारी गरेका थिए । यसका लागि परराष्ट्रमन्त्री डा. आरजु देउवा राणा पटक-पटक नयाँ दिल्ली पुगे पनि ओलीको भारत भ्रमण सम्भव भएन ।

भारतसँगको चिसिंदो सम्बन्ध सुधार्न ओलीले हर प्रयास गरे पनि सफल नभएको बताइएको थियो । यद्यपि, भारतीय विदेशसचिव मिश्री आइतबार काठमाडौं उत्रिए । परराष्ट्र मन्त्रालयका सचिव अमृत राईको निमन्त्रणामा भारतीय सेनाको विमानमार्फत काठमाडौं उत्रिएका मिश्रीले आइतबार नै 'म्याराथन भेट' गरे ।

सुरुमा उनले प्रधानमन्त्री ओलीलाई भेटे । सिंहदरबारस्थित प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयमा भएको भेटमा मिश्रीले प्रधानमन्त्री ओलीलाई भारत भ्रमणको निम्तो दिएका थिए । ओली भदौ ३१ मा भारत जाने तयारीमा छन् । सुरुमा दुई दिनका लागि भनिएको भ्रमण अब केही दिन थपिन सक्ने बताइएको छ । यद्यपि, भ्रमणको मिति भने औपचारिकरूपमा सार्वजनिक गरिएको छैन ।

उक्त भेटमा नेपाल-भारत साझेदारीमाथि जोड दिएको उल्लेख गर्दै दूतावासले गहिरो

सभ्यतागत सम्बन्ध र बलियो नेपाल-भारत साझेदारीमाथि जोड दिँदै विदेशसचिवले विभिन्न क्षेत्रहरूमा सहकार्यलाई अझ सुदृढ पार्ने उपायहरूबारे छलफल गरेको जनाएको छ ।

त्यसपछि मिश्री राष्ट्रपति रामचन्द्र पौडेल भेट्न शितलनिवास पुगे । भेटमा मिश्रीले राष्ट्रपति पौडेललाई द्विपक्षीय सम्बन्धमा भएको प्रगतिबारे जानकारी दिएको भारतीय दूतावासले जनाएको छ । 'सम्माननीय राष्ट्रपतिलाई द्विपक्षीय सम्बन्धमा भएको प्रगतिको बारेमा जानकारी गराउनुका साथै भारतीय नेतृत्वको शुभकामना व्यक्त गर्नुभयो,' नेपालस्थित भारतीय दूतावासले आफ्नो सामाजिक सञ्जाल फेसबुक अकाउन्टमा भनेको छ ।

राष्ट्रपति पौडेलले भने नेपाल र भारतबीच लामो समयदेखि रहँदै आएको सामाजिक, सांस्कृतिक, धार्मिक, आध्यात्मिक, आर्थिक

» क्रमशः पृष्ठ २ मा

प्रश्नको घेरामा ऊर्जामन्त्री खड्का

सवा आठ अर्ब रूपैयाँ महसुल ढिसमिस गर्न लागेको आरोप

एक एक पैसा उठाउने क्षमता त राख्नुपर्छ नि प्राधिकरणले । दशौँ वर्ष किन लाग्यो ?

■ दीपक खड्का

मन्त्री, ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाई

बक्यौता रकम जसरी पनि उठाउनुपर्छ । तर, उठाउन नदिनका लागि अहिले विभिन्न किसिमका मोलाहिजा भइरहेको छ । विभिन्न एक्सरसाइज भइरहेका छन्, आउट डोर वा विभिन्न शक्ति केन्द्रहरूबाट ।

■ रामकुमार थेगे

अध्यक्ष, कर्मचारी युनियन (प्रलालेनिकट)

■ जेबी योञ्जन

काठमाडौं- लोडसेडिङका बेला उद्योगी व्यवसायीले डेडिकेटेड र ट्रंकलाइनबाट विद्युत् प्रयोग गर्दाको महसुल अझै असुलउपर भएको छैन । असुलउपर हुनुपर्ने महसुल सवा आठ अर्ब रूपैयाँ हो ।

तर, यो महसुल नउठाई ढिसमिस पार्न ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइमन्त्री दीपक खड्का स्वयं चलखेलमा लागेको गम्भीर आरोप छ । राष्ट्रिय योजना आयोगका पूर्वसदस्य अरविन्दकुमार मिश्रको नेतृत्वमा नेपाल विद्युत् प्राधिकरणले उद्योगहरूको नाममा जारी गरेको बिल सच्याउन समिति गठन गरेपछि मन्त्री खड्कामाथि प्राधिकरणकै कर्मचारीबाट यस्तो आरोप लागेको हो । महसुल नउठाउन विभिन्न प्रयास भइरहेको भन्दै मन्त्री खड्काको उक्त कामको भर्त्सनासमेत गरिएको छ ।

'बक्यौता रकम जसरी पनि उठाउनुपर्छ । तर, उठाउन नदिनका लागि अहिले विभिन्न किसिमका

मोलाहिजा भइरहेको छ । विभिन्न एक्सरसाइज भइरहेका छन्, आउट डोर वा विभिन्न शक्ति केन्द्रहरूबाट, यसप्रति घोर भर्त्सना गर्न चाहन्छु,' विद्युत् प्राधिकरणको ४०औँ वार्षिकोत्सवको अवसरमा एमालेनिकट कर्मचारी युनियनका अध्यक्ष रामकुमार थेगेले मन्त्री खड्काप्रति आक्रोशित हुँदै भने । असुलउपर गर्न बाँकी महसुल ढिसमिस गरिए प्राधिकरण संकटमा धकेलिन थेकेको चेतावनी छ ।

हुन पनि खड्का ऊर्जामन्त्री भएदेखि नै डेडिकेटेड र ट्रंकलाइन महसुल उठाउन अनिच्छुक छन् । प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओली पनि गम्भीर छैनन् । जतिबेला प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशक कुलमान घिसिङले टिओडी मिटरको बिल पठाएर बक्यौता उठाउन खोजेका थिए, प्रधानमन्त्री ओली र मन्त्री खड्का बाधक बनेका थिए । दुवैले प्राधिकरणले पठाएको बिलमै प्रश्न उठाएका थिए । हचुवाको भरमा बक्यौता नउठाउन घिसिङलाई उनीहरूको चेतावनी थियो, अनि प्रधानमन्त्री ओली र ऊर्जामन्त्री खड्का घिसिङविरुद्ध लगातार विवाद

- » महसुल नउठाई ढिसमिस पार्न ऊर्जामन्त्री खड्का स्वयं चलखेलमा लागेको गम्भीर आरोप, अख्तियारमा उजुरी
- » विद्युत् प्राधिकरणको ४० औँ वार्षिकोत्सव कार्यक्रममा आक्रोशित देखिए मन्त्री खड्का, अख्तियारमा प्राधिकरणकै कर्मचारीले आफूविरुद्ध उजुरी दिएको भन्दै पोखे आक्रोश

भयो । अन्ततः गत चैतमा पदावधि छँदै घिसिङलाई ऊर्जामन्त्री खड्काको प्रस्तावमा प्रधानमन्त्री ओलीले मन्त्रिपरिषद् बैठकबाट बर्खास्त गर्ने निर्णय गरे ।

कुलमानको बर्खास्तीपछि डेडिकेटेड र ट्रंकलाइन महसुल उठाउनेबारे ऊर्जामन्त्रीले सार्वजनिकरूपमा केही भनेनन् । तर, कुलमान छँदै प्राधिकरणले

जारी गरेको टिओडी मिटरको बिल सच्याउन भने समिति गठन गरे, जसको उद्देश्य भनेकै उद्योगहरूबाट असुलउपर हुन बाँकी सवा आठ अर्ब रूपैयाँ महसुल ढिसमिस पार्न भन्दै प्राधिकरणका कर्मचारीहरू शशांकित बनेका छन् ।

उसो त यसअघि गत १९ वैशाखमा श्वेतपत्र जारी गर्दै कुलमानको बहिर्गमनपछि कार्यकारी निर्देशक भएका हितेन्द्रदेव शाक्यले डेडिकेटेड र ट्रंकलाइन विद्युत् महसुल उठाउन प्रक्रिया थाल्ने बताएका थिए । शाक्यले महसुल उठाउन प्रक्रिया थाल्ने भनेको तीन महिना बित्यो । तर, महसुल उठाएनन् । प्राधिकरणकै एमालेनिकट कर्मचारी युनियनका अध्यक्ष थेगेका अनुसार महसुल नउठाउनुमा मन्त्री खड्का जिम्मेवार छन् ।

यसपछि ऊर्जामन्त्री खड्का प्राधिकरणको ४०औँ वार्षिकोत्सवको अवसरमा आइतबार आयोजित कार्यक्रममा आक्रोशित देखिए । अख्तियारमा प्राधिकरणकै कर्मचारीले आफूविरुद्ध उजुरी दिएको भन्दै आलोचनामा उत्रिए ।

» क्रमशः पृष्ठ २ मा

सन्दर्भः वैदेशिक रोजगार

कोरियन भाषा परीक्षाका लागि १९ गुना बढी आवेदन

■ माग ५,३००

■ आवेदन १,०२,५८७

■ प्रभाव संवाददाता

काठमाडौं- दक्षिण कोरियामा रोजगारीमा जान इच्छुकका लागि सञ्चालन गरिने कोरियन भाषा परीक्षामा सहभागी हुन एक लाख दुई हजार ५८७ जनाको आवेदन परेको छ । रोजगार अनुमति प्रणाली (इपिएस)मार्फत सन् २०२५ को पहिलो चरणका लागि खुलेको आवेदनभन्दा १९ गुना बढी आवेदन परेको हो ।

कोरियाले यस वर्षको पहिलो चरणमा पाँच हजार ३०० जनाको कोटा खुलाएको छ । जसमध्ये तीन हजार ५०० लाई उत्पादनतर्फ र एक हजार ८०० जनालाई कृषि तथा पशुपालनमा लाने भनिएको छ ।

परीक्षाका लागि परेका आवेदनमा उत्पादनमूलक क्षेत्रका लागि ६७ हजार ३२९ र कृषि तथा पशुपालनमा ३५ हजार २६६ जना रहेका थ्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालयअन्तर्गतको इपिएस कोरिया शाखाले जानकारी दिएको

छ । मुलुकमा व्याप्त बेरोजगारी समस्या र दिगो रोजगारीको अभावका कारण मागभन्दा कयौँ गुणा बढीको आवेदन परेको हो ।

शाखाका अनुसार यसपटक डेढ लाखले भने अपेक्षा गरेकोमा अपेक्षाभन्दा केही कमले आवेदन दिएका हुन् । सन् २०२३ मा एक लाख ६३ हजार जनाले भरेकोले त्यसलाई आधार मान्दा कम्तीमा डेढ लाखले भने सोचेका थियौँ । तर

यसपालि कोटा थोरै भएकाले पनि जसलेचाहिँ पूर्वतयारी गरेका थिएनन्, उनीहरूले नभरेको हुनसक्छ । यही थोरै मागका लागि यो संख्या पनि बढी नै हो,' एक अधिकारीले बताए ।

शाखाले आवेदकहरूको फाराम भेरिफाइ गर्ने काम थालिसकेको जानकारी दिएको छ । भेरिफाइ गर्ने काम सिस्टमबाटै हुने शाखाको भनाइ छ । नाम, जन्ममिति, लिंग आदि

» क्रमशः पृष्ठ २ मा

जनहितमा जारी सन्देश

सुरक्षित रहौं
रोकथाम गरौं
नियन्त्रण गरौं

डेङ्गी रोग डेङ्गी भाइरसबाट संक्रमित एडिज जातको लामखुट्टेको टोकाईबाट मात्र सँदेख ।

डोरी मात्र पानी जम्मा भएको भाँडामा पनि यो लामखुट्टेले फुल पाउँछ र यसको वृद्धि विकास हुन्छ ।

डेङ्गीको लक्षणहरू उच्च ज्वरो आउनु, जोर्नी र मांसपेशीहरू, आँखाको गेडी र टाउको बेस्सरी दुख्नु, शरीरमा राता बिमिराहरू आउनु, वाकवाकी लाग्नु वा चान्ता हुनु आदी हुन् ।

डेङ्गीबाट बच्ने उपायहरू

एडिज जातको लामखुट्टेले दिनको समयमा टोक्यछ । त्यसमाथि पनि बिहान र रातीको समयमा टोक्ने सम्भावना बढी भएकोले सो समयमा थप सचेत हुने ।

दिउँसो पनि लामखुट्टे भगाउने छुप बाल्ने र लामखुट्टेको टोकाईबाट बच्ने मलम लगाउने ।

घरको ड्याल ढोकामा लामखुट्टे नछिर्ने जाली हाल्ने ।

विहान, दिउँसो, राती जुनसुकै बेला भुल लगाएर मात्र बुल्ने ।

पुरै शरिर ढाक्ने लुगा लगाउने ।

आफ्नो घर वरिपरि, कार्यस्थल र सार्वजनिक ठाउँहरूमा पानी जम्न नदिने । पानी राख्ने भाँडालाई लामखुट्टे नछिर्ने गरि राख्ने छोपेर राख्ने ।

लामखुट्टेले फुल पार्ने सक्ने संभावित घर भित्र र वरपरका पानी जमेको ठाउँहरू र पानी राख्ने भाडाहरू खोजी खोजी सफा गरी र लामखुट्टेको फुल नष्ट गरी ।

प्रभाव दैनिक

www.prabhabonline.com

प्रभाव पब्लिकेसन प्रा.लि.
काभ्रे-०१, सिक्ल, काठमाडौं

समावेशी नीति कार्यान्वयनमा सरकारी सञ्चारमाध्यम प्रभावकारी : सञ्चारमन्त्री

■ प्रभाव संवाददाता

काठमाडौँ- सञ्चार तथा सूचना प्रविधिमन्त्री पृथ्वी सुब्बा गुरुङले भाषागत समावेशिताले संघीयताको मर्मलाई सम्बोधन गरेको बताएका छन् । तामाङ पत्रकार संघले आइतबार यहाँ आयोजना गरेको तामाङ मिडिया अवार्ड कार्यक्रममा उनले अरु क्षेत्रमा भन्दा सरकारी सञ्चारमाध्यममा समावेशी नीति प्रभावकारी देखिएको बताए ।

सरकारका प्रवक्तासमेत रहेका मन्त्री गुरुङका अनुसार राष्ट्रिय समाचार समिति (रासस), सार्वजनिक प्रसारण संस्था रेडियो नेपाल र नेपाल टेलिभिजन, गोरखापत्रले मातृभाषाका समाचार सम्प्रेषण गरेर समावेशिताको मर्मअनुसार संघीयतालाई सुदृढ बनाउने प्रयास भएको छ । गोरखापत्रमा ४५, रेडियो नेपालमा २५ र राससले तीन वटा मातृभाषामा समाचार सम्प्रेषण गरिरहेको जानकारी दिँदै मन्त्री गुरुङले सञ्चारमाध्यममा भाषागत समावेशिता प्रवर्द्धनलाई प्राथमिकताकासाथ अघि बढाइएको बताए । उनले चालु आर्थिक वर्षमा राससले तामाङ भाषामा पनि समाचार सेवा सञ्चालन गर्ने तयारी गरिरहेको जानकारी दिए ।

राष्ट्रिय सभाबाट पारित भई प्रतिनिधिसभाको समितिमा छलफलमा रहेको मिडिया काउन्सिल विधेयक टुंगिने अवस्थामा रहेको तथा सरकारले हालै एआई नीति अनुमोदन गरेको जानकारी दिँदै सञ्चारमन्त्री गुरुङले 'डिजिटल फ्रेमवर्क नेपाल'को परिकल्पनालाई साकार पार्न एआई नीति उपयोगी हुने विश्वास व्यक्त गरे । एआई नीति कार्यान्वयन गर्न भौतिक

टीकाराम र मालतीलाई 'तामाङ मिडिया अवार्ड'

यस वर्षको तामाङ मिडिया अवार्ड पत्रकारद्वय टीकाराम तामाङ र मालती मोक्तानलाई प्रदान गरिएको छ । तामाङ पत्रकार संघले ३१औँ तामाङ प्रसारण दिवसको अवसरमा आइतबार आयोजित कार्यक्रममा उक्त अवार्ड वितरण गरेको हो ।

सञ्चार तथा सूचना प्रविधिमन्त्री पृथ्वी सुब्बा गुरुङले पत्रकारद्वयलाई अवार्ड प्रदान गरेका थिए । उनीहरूले अवार्डका साथमा जनही १० हजार रूपैयाँ पुरस्कारसमेत पाएका छन् ।

नुवाकोटका तामाङ कान्तिपुर दैनिकसँग आवद्ध छन् । अर्का पत्रकार मोक्तान धनकुटास्थित रेडियो लालिगुराँसमा कार्यरत छिन् । उनी सामुदायिक रेडियो प्रसारक संघ (एकोराव)की कोशी प्रदेश उपाध्यक्षसमेत हुन् । अवार्ड छनोट समितिका संयोजक प्रतीक तामाङले पत्रकारितामाफत तामाङ समुदायमा योगदान पुर्‍याएकाले उनीहरूलाई अवार्डका लागि छनोट

गरिएको बताए । अवार्डले पत्रकारितामा लाग्ने तामाङ युवाहरूलाई उत्प्रेरित गर्ने उनको भनाइ छ ।

संघका अध्यक्ष नेत्र तामाङले आफ्नो समुदायका पत्रकारको योगदानको कदर तथा वृत्तिविकासमा सघाउनु अवार्ड प्रदान गरिँदै आएको बताए । उनका अनुसार २०५१ भदौ १ गते पहिलोपटक रेडियो नेपालबाट तामाङ भाषाको समाचार प्रसारण भएकोको दिनलाई तामाङ समुदायले तामाङ प्रसारण दिवसको रूपमा मनाउँदै आएका छन् ।

यस दिन देशभर नै तामाङ पत्रकारहरूका साथै विभिन्न संघसंस्थाले कार्यक्रम आयोजना गर्दै आएको उनले बताए । संघको २२ वटा जिल्लामा रहेका जिल्ला शाखा, बागमती र कोशी प्रदेशमा रहेका (एकोराव)की कोशी प्रदेश उपाध्यक्षसमेत हुन् । अवार्ड छनोट समितिका संयोजक प्रतीक तामाङले पत्रकारितामाफत तामाङ समुदायमा योगदान पुर्‍याएकाले उनीहरूलाई अवार्डका लागि छनोट

संरचना निर्माण, 'फोर जी नेटवर्क'लाई सबल बनाउने, 'फाइभ जी नेटवर्क' सुरु गर्ने, 'डेटा सेन्टर' खोल्ने गृहकार्यमा सरकार जुटेको उनले बताए । बागमती प्रदेशका खानेपानी,

ऊर्जा तथा सिंचाइमन्त्री कृष्णकुमार तामाङले तामाङ भाषालाई सरकारी कामकाजको भाषाका रूपमा कार्यान्वयन गराउनु प्रतिवद्धता रहेको बताए ।

डेंगु नियन्त्रण गर्न युवा परिचालन गरिँदै

काठमाडौँ (प्रस)- काठमाडौँ महानगरपालिकाले डेंगुजस्ता महामारीजन्य रोग रोकथाम र नियन्त्रण गर्न भन्ने ३०० युवा परिचालन गर्ने तयारी गरेको छ । महानगरपालिकाले ३२ वटै वडामा उनीहरूलाई स्वयंसेवकका रूपमा परिचालन गरिने जनाएको छ । महानगरपालिकाका स्वास्थ्य विभागका महामारी रोग रोकथाम तथा नियन्त्रण 'फोकल पर्सन'

ऋषिप्रसाद भुसालका अनुसार अहिले महानगरपालिकाले सहरी स्वास्थ्य प्रवर्द्धन केन्द्रसँगको सहकार्यमा युवालाई परिचालन गर्न लागेको हो । यसअन्तर्गत लामखुट्टेको लार्भा नष्ट गर्न विशेष जोड दिइने छ । त्यसका लागि पानी जम्ने खाल्डाखुल्डी पुर्ने, खुला स्थानमा राखिएका पानी जम्न सक्ने भाँडा, टायर हटाउने, उच्चान सरसफाइमा विशेष ध्यान दिनेलगायत काम गरिने उनले

जानकारी दिए । महानगरपालिकाले सहरी व्यवस्थापन विभागसँग मिलेर अव्यवस्थित रूपमा राखेका सामान हटाउनका लागि पहल गर्ने, पानी जम्ने सम्भावना भएको अवस्थालाई व्यवस्थापन गर्ने तयारी पनि गरेको छ । यससँगै कामपा प्रहरी, विपद् व्यवस्थापन विभाग र नेपाल रेडक्रस सोसाइटी तथा नागरिक सचेतना पनि सञ्चालन गरिने छ ।

वडा कार्यालय, स्वास्थ्य प्रवर्द्धन केन्द्र, स्थानीय क्लब, सामुदायिक प्रहरी र स्वास्थ्य स्वयंसेवकको सहभागितामा यो अभियान सञ्चालन हुनेछ । त्यसैगरी महानगरपालिकाले हैजा रोग नियन्त्रण गर्न खानेपानीको गुणस्तरमा विशेष ध्यान दिँदै जात्रो पानी ढुवानीमा हुने कमजोरी रोक्न प्लास्टिक च्याप, स्ट्रकर र सचेतनामूलक अभियान सञ्चालन गर्ने तयारी गरेको छ ।

हिन्दूकुश हिमालय संसदीय बैठक आजदेखि

■ लीखरज ओम्का

काठमाडौँ- हिन्दूकुश हिमालय क्षेत्रमा पर्ने मुलुकका संसदीय साभा धारणा, संवाद र समन्वयका हुन लागेको 'हिन्दूकुश हिमालय संसदीय बैठक' आजदेखि सुरु हुँदै छ । संघीय संसद्, कृषि सहकारी तथा प्राकृतिक स्रोत समितिको आयोजनामा आज र भोलि (भदौ २ र ३ गते) काठमाडौँमा हुने बैठकको तयारी पूरा भएको समितिले जानकारी दिएको छ ।

अन्तर्राष्ट्रिय एकीकृत पर्वतीय विकास केन्द्र (इसिमोड)को प्राविधिक सहयोगमा आयोजना हुन लागेको बैठकमा हिन्दूकुश हिमालय क्षेत्रका देशहरू नेपाल, भारत, चीन, बंगलादेश, भुटान, म्यानमार र पाकिस्तानका संसदीय प्रतिनिधिको सहभागिता रहने छ । अफगानिस्तानको सरकारलाई नेपालले हालसम्म मान्यता नदिएका कारण बैठकमा आमन्त्रण गरिएको छैन ।

आज बिहान राष्ट्रपति रामचन्द्र पौडेलले बैठकको उद्घाटन गर्ने कार्यतालिका छ । बैठकमा हिन्दूकुश हिमालय क्षेत्रमा रहेका देशका जनप्रतिनिधि, संसदीय समितिका प्रमुख तथा प्रतिनिधि गरी करिब ३० जना तथा जलवायु परिवर्तन, वायुप्रदूषण र वातावरणका विषयसँग सम्बन्धित विज्ञको सहभागिता रहने छ । साथै, साभेदार संस्थाहरू, नेपालको संघीय संसद् र सरकारी अधिकारीहरूका सम्बन्धित विज्ञहरू पनि यस कार्यक्रममा सहभागी हुने छन् । वन तथा वातावरण तथा परराष्ट्र मन्त्रालयसँगको आवश्यक समन्वयमा बैठक आयोजना हुन लागेको हो ।

आयोजक समितिका संयोजक वीरबहादुर बलायरले बैठकको तयारी पूरा भएको जानकारी

गराउँदै कार्यक्रममा हिन्दूकुश क्षेत्रमा जलवायु परिवर्तन, वातावरण प्रदूषण र जैविक विविधताका विषयमा परेको असर, जोखिम र त्यसक्षेत्रका अवसरबारे विस्तृत र गहन छलफल हुने बताए । उनले भने, 'जलवायु परिवर्तनको ठूलो असर हिन्दूकुश क्षेत्रमा परेको छ, जैविक विविधता पनि लोप भएर गइरहेको छ । यसलाई न्यूनीकरण गर्न बेलैमा साभा पाइला चालेर केही गर्न सकिन्छ, कि भन्ने उद्देश्य यो कार्यक्रम गर्न लागेका हौं ।'

विश्व समुदायले जलवायु परिवर्तन, जैविक विविधताको ह्रास र वायु प्रदूषणजस्ता समस्या भोग्नु गरिरहेको परिप्रेक्षमा हिन्दूकुश राष्ट्रका सांसदहरूलाई एउटै मञ्चमा बसेर समस्या समाधानका लागि साभा धारणा बनाउन प्रयत्न गरिएको उनको भनाइ छ । हिन्दूकुश हिमालय एक जैविक विविधता र सांस्कृतिक रूपमा धनी पर्वतीय क्षेत्र हो, जुन अफगानिस्तान, बंगलादेश, भुटान, चीन, भारत, म्यानमार, नेपाल र पाकिस्तान गरी आठ देशमा फैलिएको छ ।

हिन्दूकुश क्षेत्रका मुलुकका संसदीय नीति तथा कानून निर्माण र विगो विकासमा ज्ञान, सीप तथा नवीन धारणालाई आदानप्रदान गर्न उद्देश्यले बैठक आयोजना गर्न लागिएको समितिकी सभापति

कृष्णदेवी थापाले बताइन् । राजनीतिक र संसदीय नेतृत्वलाई एकै ठाउँमा राखेर छलफल गर्दा प्राप्त हुने निष्कर्षलाई भावी दिनमा सम्बन्धित देशका जलवायु नीति तर्जुमा तथा जलवायु अनुकूलन, कार्बन उत्सर्जन न्यूनीकरण, क्षेत्रीय रणनीति तयार पारी कार्यक्रम तर्जुमा गर्न महत्त्वपूर्ण योगदान पुग्ने उनको विश्वास छ ।

हिन्दूकुश हिमालय क्षेत्रले जलवायु परिवर्तन, जैविक विविधताको क्षति र प्रदूषणको प्रभावसँगै तीव्र सामाजिक-आर्थिक परिवर्तनबाट विभिन्न संकटको सामना गरिरहेको छ । यसबाट पारिस्थितिक प्रणाली, प्राकृतिक स्रोत, जीविकोपार्जन र मानव जीवनमा गम्भीर प्रभाव पारिरहेको छ । ज्वलन्त पर्वतीय मुटुलाई राष्ट्रिय, क्षेत्रीय र विश्वव्यापी मञ्चमा साभा दृष्टिकोण, सक्रिय सहभागिता र समुचित रूपमा उठाउने बैठकको संकल्प छ । बैठकमा परराष्ट्र मन्त्रालयबाट समन्वय गरिरहेका सहसचिव लोकबहादुर पौडेल क्षेत्रीले जलवायु परिवर्तन, जैविक विविधताको क्षति र वायु प्रदूषणसँग सम्बन्धित प्रमुख समस्याका साथै साभा चुनौती र अवसरबारे संसदीय अभ्यास तथा बुझाइलाई नवीन ढंगबाट अभिवृद्धि गर्न बैठक सहयोगी हुने बताए ।

विश्वव्यापी जलवायु परिवर्तनका

कारण नेपाल उच्च जोखिममा रहेको मुलुकमा पर्दछ । वैज्ञानिक अध्ययनअनुसार हिमाली क्षेत्रको तापक्रम वर्तमान तथा भविष्यमा विश्वको औसत तापक्रमको दौजोमा ० दशमलव ३ डिग्री सेल्सियस देखि ० दशमलव ७ डिग्री सेल्सियसभन्दा बढी हुने अनुमान गरिएको छ । उच्च तापक्रम बृद्धिले गर्दा यस क्षेत्रमा रहेका हिमालका दुईतिहाइ हिमभण्डार पगल्ने अनुमान अध्ययनले गरेका छन् । परिवर्तित जलवायुका कारण नेपालमा पछिल्लो समय मनसुनी वर्षाको प्रकृति, मात्रा तथा समय तालिकामा व्यापक हेरफेर देखिन थालेको छ र यस प्रकारको हेरफेरका कारण उत्पन्न हुने जलवायुजन्य प्रकोप र विपदले गर्दा नेपाली जनताले बहुपक्षीय चुनौतीको सामना गर्नुपरिरहेको छ ।

वन मन्त्रालयका जलवायु परिवर्तन व्यवस्थापन महाशाखाका प्रमुख डा. महेश्वर ढकालले जलवायु परिवर्तनले हिमालय क्षेत्रमा परेको प्रभावमात्र नभई सम्भावना र अवसरबारे पनि कार्यक्रममा पर्याप्त छलफल हुने जानकारी दिए । 'भावी पुस्ताको दिगो भविष्य सुनिश्चित गर्न विभिन्न वातावरणीय र सामाजिक-आर्थिक चुनौती तथा आवश्यकता, सम्भावना र अवसर मिहीन रूपमा पहिचान तथा छलफल गरी सामूहिक रूपमा सम्बोधन गर्ने बैठकको मुख्य श्रेय रहेको छ,' उनले भने ।

हिन्दूकुश क्षेत्रमा वातावरणीय र सामाजिक-आर्थिक चुनौतीबारे सांसदसँग छलफल गर्न र सामूहिकरूपमा सम्बोधन गर्न क्षेत्रीय साभा मञ्चको कमी रहेको अवस्थामा राष्ट्रिय, क्षेत्रीय र अन्तराष्ट्रिय मञ्चमा पर्वतीय मुटुका लागि अभ्य प्रभावकारी रूपमा बलगत गर्न कार्यक्रम सहयोगी हुने अपेक्षा गरिएको छ । रासस

सिङ्गीमा 'तामाङ ज्ञान पहिचान'बारे सेमिनार

अस्ट्रेलिया (प्रस)- तामाङ सोसाइटी अफ न्यु साउथ वेल्स सिङ्गीले 'तामाङ ज्ञान पहिचान' विषयक एकदिने सेमिनार सम्पन्न गरेको छ । २३औँ तामाङ पहिचान दिवसको सन्दर्भ पारेर उक्त सेमिनार आयोजना गरिएको हो ।

सिङ्गीमा आयोजित कार्यक्रममा राजनीतिक विश्लेषक विश्वभक्त दुलाल 'आहुति'ले प्रमुख वक्ताको रूपमा आफ्नो विचार राखेका थिए । उनले तामाङ पहिचान र तामाङ जातिले इतिहासका विभिन्न कालखण्डमा राज्यसत्ताबाट भोगेका दमनबारे जानकारी दिएका थिए । लामो समय दमनमा परे पनि तामाङ जातिले आफ्नो पहिचान जोगाइराखेको भन्दै उनले प्रशंसा गरे ।

नेपालबाट 'भर्चुअल' माध्यमबाट सम्बोधन गर्दै भाषाविद् अमृत योजन तामाङले विगत साढे चार दशकको अवधिमा तामाङ भाषाको क्षेत्रमा काम गर्दाको अनुभव राखेका थिए । उनले अहिले बागमती प्रदेशको कामकाजी भाषाको रूपमा तामाङ भाषा कार्यान्वयनमा आएको जानकारी दिँदै यो निरन्तरको भाषिक

आन्दोलनको उपलब्धि भएको उल्लेख गरे ।

नेपालबाटै 'भर्चुअल' रूपमा सम्बोधन गर्दै मानवशास्त्री डा. मुक्तसिं लामाले तामाङ जातिको धार्मिक, सांस्कृतिक पहिचानको विषयमा कार्यपत्र प्रस्तुत गरेका थिए । यसैगरी, ललितकला क्याम्पसका लालकाजी तामाङले ललितकलाको विषयमा चर्चा गरेका थिए ।

संस्थाका पूर्वअध्यक्ष एवं सल्लाहकार अरुण तामाङले संस्थाको प्रयासमा तामाङ समाजका विद्वान व्यक्तित्वहरूको सहभागी र अन्य संघ संस्थाको व्यक्तित्वहरूको उपस्थितिले कार्यक्रम सफल भएको बताए । राज पाख्रिनको सभापतित्वमा भएको कार्यक्रममा संस्थाका उपाध्यक्ष ग्यानक वाइबा तामाङले स्वागत मन्तव्य राखेका थिए ।

Khumbu Pasanglhamu Rural Municipality

Office of the Rural Municipal Esxecutive

Chaurikharka, Solukhumbu, Koshi Province

Invitation For Bids

Date of publication: 2082-05-02 (18th August,2025)

1. Khumbu Pasanglhamu Rural Municipality, Solukhumbu invites electronic bids from Nepalese eligible bidders for the following project under National Competitive Bidding procedures.

IFB No.	Description of Work	Estimated Amount (without VAT and Contingency)	Bid Security NRs	Bid Document Fee NRs	Bid Validity Period	Bid bond security period	Remarks
02/NCB/WORKS/ROA/DKPLRM/2082-83	Chyading Tole Branch Road Upgrading and Sewage Treatment.	2589409.22/-	64500/-	3000/-	90 Days	120 Days	
03/NCB/WORKS/BLD/GKPLRM/2082-83	Namche Haat Bazar Management.	1267631.57/-	32000/-	3000/-	90 Days	120 Days	
04/NCB/WORKS/ROA/DKPLRM/2082-83	Ngotungla-Tate Road Track Opening Work	2155419.54/-	54000/-	3000/-	90 Days	120 Days	

2. Eligible bidders may obtain further information and inspect the e-bid Forms at the website of PPMO www.bolpatra.gov.np. and should submit online bids electronically through PPMO e-GP portal www.bolpatra.gov.np.

3. For detail information contact in Khumbu Pasanglhamu Rural Municipality, Tel. No. 038590066, email: ito.khumbupasanglhamumun@gmail.com

साउदीमा रोजगार

पुर् सोझ्की लिमिटेड : २०८२/०८/२८

सि. नं.	कामदारको पद	मान रकम	मासिक रकम	अन्य सुविधा	प्रतिनिधि	सम्मान	सुविधा	सुविधा	सुविधा	सुविधा
1	Loading & Unloading Labour	2	0	1000	3७,२०८	क. नि. न्य. ५०००/-	५. वि. ५०००/-	क. नि. न्य. ५०००/-	५. वि. ५०००/-	क. नि. न्य. ५०००/-

कम्पनी : SERA LEADING GENERALCONTRACTING COMPANY

पुर् सोझ्की लिमिटेड : २०८२/०८/२८

सि. नं.	कामदारको पद	मान रकम	मासिक रकम	अन्य सुविधा	प्रतिनिधि	सम्मान	सुविधा	सुविधा	सुविधा	सुविधा
1	Heavy Equipment Driver.	2	0	1800	६७,५००	क. नि. न्य. ५०००/-	५. वि. ५०००/-	क. नि. न्य. ५०००/-	५. वि. ५०००/-	क. नि. न्य. ५०००/-

कम्पनी : Khalid Mansour Abdul Mohsen Al Otaibi Trading Company

पुर् सोझ्की लिमिटेड : २०८२/०८/२८

सि. नं.	कामदारको पद	मान रकम	मासिक रकम	अन्य सुविधा	प्रतिनिधि	सम्मान	सुविधा	सुविधा	सुविधा	सुविधा
1	Heavy Truck Drivers	1	0	1800	६७,५००	क. नि. न्य. ५०००/-	५. वि. ५०००/-	क. नि. न्य. ५०००/-	५. वि. ५०००/-	क. नि. न्य. ५०००/-

हालै ओभरसेस PVT LTD

Gaushala-9, Ratopul, Kathmandu, Nepal, Tel: 4488975, Mob: 9851057208, E-mail: haliesoverseas074@gmail.com

अधिकतम खुदा बित्री मूल्य (MRP) प्रकाशनको सूचना

यस Tridev Traders Pvt. Ltd. कम्पनीले CHINA बाट पेशा गरेको देहाको मालमूल्यको अधिकतम खुदा बित्री मूल्य (MRP) निम्न बमोजिम भएको व्यहोरा संवेदाचार्य जानकारीका लागि प्रकाशन गरिएको छ ।

सि. नं.	मालमूल्यको विवरण	आकार/प्रकार	ब्रांड	मोडल	वजन	अधिकतम मूल्य	ईआई	ईआई	प्रति ईआई अधिकतम खुदा बित्री मूल्य (MRP)	कटिन्ज
1	RANGEHOOD CHIMNEY	N/A	ADVANCE	AV82-25V01	N/A	CHINA	PCS	7,000.00	10,000.00	
2	RANGEHOOD CHIMNEY	N/A	ADVANCE	AV82-25V02	N/A	CHINA	PCS	7,500.00	12,000.00	
3	RANGEHOOD CHIMNEY	N/A	ADVANCE	AV82-25V03	N/A	CHINA	PCS	8,500.00	14,000.00	
4	RANGEHOOD CHIMNEY	N/A	INDOFRESH	IF82-25V01	N/A	CHINA	PCS	7,000.00	10,000.00	
5	RANGEHOOD CHIMNEY	N/A	INDOFRESH	IF82-25V02	N/A	CHINA	PCS	7,500.00	12,000.00	
6	RANGEHOOD CHIMNEY	N/A	INDOFRESH	IF82-25V03	N/A	CHINA	PCS	8,500.00	14,000.00	

बिज्ञेताको कर्तव्यको लागि: Tridev Traders Pvt. Ltd.
ठेगाना: Pepsikola-32, Kathmandu, Nepal

खासरी लेखा नं: 602397146
फोन नं: 9851071012

प्रभाव दैनिक

National Daily

सम्पादकीय

कुण्ठाले

भरिएको कूटनीति

भारतीय विदेशसचिव नेपाल भ्रमणमा आएसँगै नेपालमा दुई विषयमा बहस सुरु भएको छ । पहिलो, विदेशसचिव विक्रम मिस्रीले पाएको अतिथ्यता । दोस्रो, प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीसँगको भेटमा उनको गेस्चर ।

मिस्रीले काठमाडौँ उत्रनासाथ राष्ट्रपति रामचन्द्र पौडेलदेखि प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओली र विपक्षी दलका नेतासँग क्षणमै भेट्न भ्याए । हुन त नेपाली नेताहरू लैनचौर नै गएर भेट्ने प्रथा भए पनि पछिल्लोपटक भारतीय नेताहरू आफैँ नेपाली नेताको पायक पर्ने ठाउँमै पुगेर भेट्ने गर्छन् ।

लैनचौर जाँदा नेपाली नेताहरू आलोचनाको सिकार बन्ने बुझेर भारतीय अधिकारीहरू अचेल नेताको घर कार्यालयमै पुग्न थालेका छन् । यसपटक भारतीय सचिव मिस्री बूढानीलकण्ठदेखि खुमलटारसम्म पुगे । भारतमा डेरा जमाएर बस्दा पनि हाम्रा परराष्ट्रमन्त्री डा. आरजु राणा देउवालाई उच्चस्तरीय भेटको कुनै अवसर दिइएको थिएन । जसकारण लामो समयदेखि भारत भ्रमणको भोकले छट्पटिएका प्रधानमन्त्री ओली बरु चीनतिर हुँडकिन बाध्य बने ।

भारत भ्रमणको 'ग्लिन सिग्नल' पाएपछि ओलीसहित यो सरकारको भुँइँदमा खुट्टा छैन । भारतको एक जना मामूली कर्मचारीसँग भुक्तुपर्दाको कूटनीतिक पीडा हो यो । अर्को विषय हो ओलीसँग मिस्रीको गेस्चर । एमालेका नेताहरूले नै प्रधानमन्त्री ओलीसँगको भेटमा मिस्रीले सामान्य शिष्टाचार प्रयोग नगरेको आरोप लगाएका हुन् । ओलीसँगको भेटमा मिस्रीले उपरखुट्टी लगाएको तर अरु नेतासँग भेट्दा शिष्टाचार पालना गरेको एमाले नेताहरूको आरोप छ ।

सरकारमा रहेको नेतृत्वले हीनताबोध भोग्दै गर्दा कार्याकर्ताले एउटा बसाईलाई लिएर यसरी टिप्पणी गर्नु अर्को हीनताबोध हो । सरकार प्रमुख हुँदै कार्याकर्ता र सर्वसाधारणले भारतीय पक्षसँगको भेटलाई सशक्तित्व तवरले हेर्ने गर्छ । छिमेकी आउँदा स्वागत सत्कार नेपाली परम्पराको अति विशिष्ट परम्परा हो । संस्कार नै हो । तर नेपालीहरू छिमेकी राष्ट्रका नेता र सरकारी अधिकारीहले पाएको 'एक्सेस'लाई लिएर अनेक शंका उपशंका गर्न भ्याउँछन् ।

हुन त विभिन्न आन्दोलनमा छिमेकीको हेपाहा प्रवृत्तिको विरोध गर्दै आएका नेपालीका लागि यो सामान्य विषय हो । तर नेपाल भित्रिएको पाहुनाबाट हामीले फाइदा लिन सक्नुपर्छ । यसरी जथाभावी रूपमा शंकाउपशंका गर्नुभन्दा सहजीकरणमा सहयोग गर्ने काम नेपाली समाजको हो । यसलाई चिर्न सक्नेमा पक्कै पनि कूटनीति सुधिन्छ । नभए कुण्ठा पोखेर कूटनीति बन्दैन ।

श्रम सरोकार

आप्रवासी कामदारका लागि अन्तर्राष्ट्रिय कानुनका केही प्रावधान

मानवअधिकारसम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय महासन्धि, संयुक्त राष्ट्रसंघीय र अन्तराष्ट्रिय श्रम संगठन (आइएलओ)का विभिन्न महासन्धिहरूले आप्रवासी कामदारहरूलाई निम्न अधिकार प्रदान गरेका छन्:

- कामको अधिकार, समान कामका लागि महिला र पुरुषलाई समान ज्यालाको अधिकार
- घुमफिरको स्वतन्त्रता (एक देशबाट अर्को देशमा जान पाउने अधिकार/स्वदेश फर्कन पाउने अधिकार)
- लिंग, जाति, राष्ट्रियता आदिका आधारमा भेदभाव नगरी समानताको अधिकार
- अदालतका काम कारवाहीमा नागरिकसरह समानताको अधिकार, स्वच्छ पुर्पक्षको अधिकार
- कामका सेवा सर्तहरूमा नागरिकसरह समान व्यवहार पाउने अधिकार
- सांस्कृतिक तथा ट्रेड युनियनको अधिकार ।

नोट: महासन्धि अनुमोदन नगरेको राष्ट्रमा महासन्धिको व्यवस्थाहरू लागू नहुन सक्छन् । ट्रेड युनियनको अधिकार, बन्द/हडताल गर्नेजस्ता कुरामा सम्बन्धित देशको कानून नबुझी कदम उठाउँदा धेरै नेपालीले जागिर गुमाएका छन् । यसर्थ अधिकारको प्रयोग गर्दा सम्बन्धित देशको कानूनको पालना गर्नु जरुरी हुने छ ।

महिला कामदारले ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू

- प्रायः घरमा सिसी क्यामरा जडान गरिएको हुन्छ । त्यसबाट सबै कुरा हेरिरहेका हुन्छन् । त्यसैले होस् पुऱ्याउनुपर्दछ ।
- घरमुली वा रोजगारदातासँग बढी कुराकानी गर्दा कतिपय ठाउँमा राम्रो मानिंदैन ।
- नचिनेको महिला वा पुरुषको साथ लागेर नचिनेको/नजानेको ठाउँमा जानु हुँदैन ।
- पुरुष रोजगारदाता मात्र घरमा भएका बेला विशेष सावधानी अपनाउनुपर्दछ ।

ठगीबाट जोगिने उपायहरू

- एजेन्टको मात्र भर नपरी म्यानपावरसँग सीधा सम्पर्क गर्ने ।
- कुन देश जाने हो ? कति तलबमा जाने हो ? लागत खर्च कति लाग्छ ? कुन म्यानपावरबाट जाँदै छु ? आदि कुराहरू बुझेर जानुपर्छ । लागत खर्च र आम्दानीको बारेमा राम्ररी बुझ्नुपर्दछ ।

■ प्रा.डा. तीर्थप्रसाद मिश्र

वासुदेवचन्द्र मल्ल सन् १९७५ मा नेपाल काउन्सिल अफ वर्ल्ड अफियर्सको संस्थापक अध्यक्ष हुनुभयो । यो संस्थालाई नेपालको कूटनीतिक क्षेत्रमा एक अब्बल संस्थाका रूपमा गणना गरिन्छ । यसको श्रेय पनि मल्ल सरलाई नै दिनुपर्ने हुन्छ । यसैगरी प्रजातान्त्रिक विचार समाजका परिकल्पनाकार र संस्थापक अध्यक्ष पनि उहाँ नै हुनुहुन्थ्यो । उक्त संस्था हालसम्म पनि प्रजातन्त्र/लोकतन्त्रको रक्षाका लागि निरन्तर सक्रिय रहेको छ । नेपाली कांग्रेसको अन्तर्राष्ट्रिय विभागको सदस्य भई तथा अन्य विभिन्न समितिमा रही कार्यसम्पादन गर्नुभएका प्राध्यापक मल्ललाई कांग्रेसीजनले आफ्ना मार्गदर्शक र सल्लाहकारका रूपमा लिने गर्दथे ।

वासुदेवचन्द्र मल्लः इतिहासका स्थापित व्यक्तित्व

नेपाल बहुसभ्यता र बहुसंस्कृति सम्पन्न गौरवपूर्ण अतीत भएको मुलुक हो । इतिहासको विभिन्न कालखण्डमा राष्ट्र एवं समाजमा विशेष योगदान पुऱ्याएका व्यक्तित्वहरूको स्मरण गरी श्रद्धासुमन व्यक्त गर्नु नेपाली समाजको एउटा सुन्दर पक्ष हो ।

विगतमा देशका लागि गुन लगाएका व्यक्ति समाजमा ओझेल नपर्नु र त्यो योगदानबारेमा भावी पुस्ता पनि सुसूचित हुन सक्नु भन्ने हेतुले यस्ता महामानवहरूको स्मृति दिवस मनाउने विशिष्ट परम्परा रहेको पाइन्छ । यसै तथ्यलाई आत्मसात् गरी प्रा. वासुदेवचन्द्र मल्लको २८औँ स्मृतिदिवस साउन ३१ गते पनि स्मरण गर्ने र उहाँले नेपालको शैक्षिक, प्रशासनिक, कूटनीतिक र राजनीतिक क्षेत्रमा पुऱ्याउनुभएको योगदान पनि स्मरण गर्ने उद्देश्य यस आलेखको रहेको छ ।

मध्यकालीन नेपालको इतिहासमा कर्णाली प्रदेशमा सबल खसिया मल्ल साम्राज्य थियो । सोही राज्य विखण्डन हुँदै जाँदा बाइसी र चौविसी राज्यहरू सिर्जना भए । यिनै टुक्रेमध्येका केही राज्यमा शासक मल्लवंशी थिए । यही मल्लवंशका सन्तति थिए, बभ्छाङका कृपाचन्द्र मल्ल । उनी भारतीय सेनामा कर्नेल पदमा कार्यरत रहँदा अल्मोडा (हाल भारतको उत्तराखण्ड) मा २५ डिसेम्बर १९२६ मा वासुदेवचन्द्र मल्लको जन्म भएको थियो । उहाँ नै कालान्तरमा विसी मल्लको नामबाट ख्यातिप्राप्त हुनुभयो । अल्मोडामा नै म्याट्रिक पास गरी बनारसको काशी हिन्दू विश्वविद्यालयमा राजनीतिशास्त्रमा स्नातकोत्तर उत्तीर्ण मल्ल बनारसमा अध्ययन गर्ने क्रममै प्रजातन्त्रका हिमायती बन्नुभएको थियो । उहाँले सन् १९५१ (वि.सं. २००७) सालदेखि मृत्युपर्यन्त मुलुकको बहुविधा क्षेत्रको केन्द्रविन्दुमा रही मुलुकलाई महत्त्वपूर्ण योगदान पुऱ्याउनुभयो ।

भारतको बनारस प्राचीनकालदेखि नै नेपालीहरूका लागि आकर्षक गन्तव्यस्थल रहेको थियो । तीर्थाटनका लागिमात्र नभएर पढ्न, जागिर खान, राजनीति गर्नु, आवश्यक पर्दा परिचय लुकाएर भूमिगत रहनु, मर्न र मार्न तथा निर्वासित भई आश्रय लिन नेपालीहरू बनारस पुग्ने गरेको देखिन्छ । बनारसबाटै नेपालको प्रजातान्त्रिक आन्दोलन प्रारम्भ भएको थियो । यस आन्दोलनमा पनि मल्ल सरिक हुनुभयो । हनुमाननगरबाट सशस्त्र क्रान्तिमा भाग लिई आन्दोलन सफल बनाउन उहाँले सहयोगी भूमिका निर्वाह गर्नुभएको थियो । उहाँले बनारस हिन्दू विश्वविद्यालय, नेपाली छात्र संघका अध्यक्ष भई नेपाली विद्यार्थीहरूलाई आन्दोलनमा सरिक हुन प्रेरित गर्नुभएको प्रसंग स्मरणीय छ ।

सन् १९५१ (वि.सं. २००७) सालको आन्दोलनपश्चात् सन् १९५३ देखि ५५ सम्म बालसखा दलको सदस्य हुनुभई सन् १९५६ मा तरुण दलको सचिव हुँदै अध्यक्षको भूमिकासमेत निर्वाह गर्नुभएको थियो । प्रारम्भदेखि नै प्रजातन्त्रका हिमायती हुँदा पञ्चायती राजको कोपभाजनमा पर्नुभयो । यद्यपि, २०४६ सालको आन्दोलन सफल हुनुमा पनि मल्लको योगदान स्तुत्य रहेको थियो । तत्कालीन समयमा सम्पूर्ण बौद्धिक वर्गलाई आन्दोलनमा परिचालन गर्न पनि उहाँ सफल हुनुभएको थियो । आजन्म प्रजातन्त्रप्रति गहिरो अनुराग राख्नुहुने मल्लले आत्मसम्मान, स्वाभिमान र अवलम्बन गरेको आदर्शसँग कहिल्यै सम्भौता गर्नुभएन । वि.सं. २०४६ पश्चात् प्रजातन्त्र रक्षा गर्ने दिशामा उहाँले सदैव रक्षाकवजका रूपमा आफूलाई अग्रसर बनाउनुभयो ।

नेपालमा सन् १९६१ (वि.सं. २०१८) देखि प्रारम्भ भएको राजनीतिशास्त्रको स्नातकोत्तर कार्यक्रममा सन् १९७५ (वि.सं. २०३२) सम्म अनवरत सेवा गरी धेरै शिष्यहरूको व्यक्तित्व निर्माणमा उहाँले प्रत्यक्ष भूमिका निर्वाह गर्नुभएको छ । शेरबहादुर देउवा, अर्जुननरसिंह केसी, हिरण्यलाल श्रेष्ठ, कृष्ण पोखरेल, कृष्ण खनाल, नवीनप्रकाशजंग शाह, सौभाग्यजंग कार्की, कपिल श्रेष्ठ, श्रीशशमशेर राणा, मधुनिधि तिवारीजस्ता अनेकौँ चर्चित व्यक्तिहरू मल्लसरका चेला भएकोमा गौरव गर्ने प्रसंग अझै स्मरणीय छ । सन्त नेता कृष्णप्रसाद भट्टराई लेख्नुहुन्छ, 'श्री वासुदेवचन्द्रजी अत्यन्त नै मिलनसार सहृदयी मित्र हुनुहुन्थ्यो । आफ्ना सारा परिवारको पल्टनिया सेवाको पृष्ठभूमि भएकाले उहाँ दृढ निश्चय र अनुशासनप्रिय हुनुहुन्थ्यो, जो पछि उहाँ प्राध्यापक संघको दुईपटक अध्यक्ष हुँदा त्रिविको उपकुलपति हुँदा र चीनका लागि नेपालको राजदूत भई काम गर्दा समाजका लागि अत्यन्त उपयोगीसिद्ध भयो ।'

राजनीतिक विचारधाराबाट प्रेरित भएता पनि शिक्षण पेसामा रमाउनुहुने मल्लले सन् १९५४ देखि ५६ सम्म त्रिचन्द्र कलेज र संस्कृत महाविद्यालयमा प्राध्यापन गर्नुभयो । सन् १९६३ मा त्रिभुवन विश्वविद्यालय राजनीतिशास्त्रको प्रमुख भई सोही विभागमा लामो समयसम्म सेवा पनि गर्नुभयो । सन् १९६९ देखि एक वर्ष अमेरिकाको इल्लोनाइ र कोलम्बिया विश्वविद्यालयमा आगन्तुक प्राध्यापक भई कार्यसमेत गर्नुभयो । सन् १९७५ (वि.सं. २०३२) मा प्रजातन्त्रवादी भएको र प्रजातन्त्रवादी विद्यार्थीहरूको आन्दोलनमा समर्थन गरेको आरोपमा विश्वविद्यालय सेवाबाट उहाँलाई बर्खास्त गरियो । यो बर्खास्तीलाई त्रिभुवन विश्वविद्यालयको इतिहासमा एउटा कलकका रूपमा लिने गरिन्छ । बर्खास्तीपश्चात् कुनै असन्तोष तथा आक्रोश व्यक्त नगरी प्राज्ञिक कार्यमा संलग्न हुनसक्नु उहाँको प्राप्ति हो । सन् १९७५ (वि.सं. २०३२) मा प्राध्यापकबाट निष्कासन गरेकोमा सम्बन्धित पदाधिकारीहरूले कालान्तरमा ठूलो पश्चाताप गरेका र गल्ती भएको स्वीकार गरेका छन् । सन् १९९० (वि.सं. २०४६) को आन्दोलनपश्चात् उहाँको ससम्मान पुनर्हालीसमेत भएको थियो ।

नेपाल प्राध्यापक संघको इतिहासमा वासुदेवचन्द्र मल्ल कहिल्यै निम्नमै दियो हुनुभएको छ । उहाँ त्रिभुवन विश्वविद्यालय कलेजको सन् १९६४ देखि १९६६ सम्म प्राध्यापक संगठनको अध्यक्ष हुनुभयो । सन् १९८१ (वि.सं. २०३८) मा पुनर्गठित नेपाल प्राध्यापक संघको अध्यक्षमा निर्वाचित हुनुभई प्राध्यापकका हकहित र पदीय मर्यादाका लागि पहरेदारका रूपमा आफूलाई उभ्याउनुभयो ।

सन् १९९० (वि.सं. २०४६) को आन्दोलनपश्चात् त्रिभुवन विश्वविद्यालयको उपकुलपतिमा नियुक्त भई संक्रमणकालीन राजनीतिक अवस्थामा विश्वविद्यालयको शाख र गरिमामा कुनै कमी हुन दिनुभएन । सन् १९९१ (विसं २०४८) मा गणतन्त्र चीनका लागि नेपालको राजदूत नियुक्त हुनुहुँदा त्यहीँबाट मंगोलिया र उत्तर कोरियाको पनि दूतावासको कार्यभार निर्वाह गर्नुभयो । सन् १९९४ (वि.सं. २०५१) मा नेपालको राजनीतिमा आएको परिवर्तनले उहाँलाई राजदूतबाट फिर्ता बोलायो । कार्यकाल पूरा नगरी फर्कनुपरेकामा उहाँले कुनै गुनासोसमेत गर्नुभएन । गिरिजाप्रसाद कोइरालाले प्राध्यापक मल्ललाई एक सुयोग्य गुरुका रूपमा टिप्पणी गर्दै '.... उहाँ एक राष्ट्रवादी प्रजातन्त्रवादी व्यक्तिवत्ता रूपमामात्र होइन एक अनुभवी प्राध्यापक

शिक्षाविद् चिन्तक एवं कूटनीतिक क्षेत्रका एक सशक्त व्यक्तित्वका रूपमा पनि सम्भन्धु' भन्नुभएको थियो ।

वासुदेवचन्द्र मल्ल सन् १९७५ मा नेपाल काउन्सिल अफ वर्ल्ड अफियर्सको संस्थापक अध्यक्ष हुनुभयो । यो संस्थालाई नेपालको कूटनीतिक क्षेत्रमा एक अब्बल संस्थाका रूपमा गणना गरिन्छ । यसको श्रेय पनि मल्ल सरलाई नै दिनुपर्ने हुन्छ । यसैगरी प्रजातान्त्रिक विचार समाजका परिकल्पनाकार र संस्थापक अध्यक्ष पनि उहाँ नै हुनुहुन्थ्यो । उक्त संस्था हालसम्म पनि प्रजातन्त्र/लोकतन्त्रको रक्षाका लागि निरन्तर सक्रिय रहेको छ ।

नेपाली कांग्रेसको अन्तर्राष्ट्रिय विभागको सदस्य भई तथा अन्य विभिन्न समितिमा रही कार्यसम्पादन गर्नुभएका प्राध्यापक मल्ललाई कांग्रेसीजनले आफ्ना मार्गदर्शक र सल्लाहकारका रूपमा लिने गर्दथे । चितवनस्थित विपी कोइराला मेमोरियल क्यान्सर अस्पतालको अध्यक्ष भई शैशवकालमा रहेको उक्त अस्पताललाई सर्वसुलभ गुणस्तरीय सेवा दिने संस्थाका रूपमा अघि बढाउन उल्लेख्य कसरत गर्नुभयो । यसैगरी सन् १९६४ देखि १९६६ सम्म नेपाल राष्ट्रिय खेलकुद संघको कोषाध्यक्षको उत्तरदायित्वमा निर्वाह गर्नुभएको भूमिका पनि प्रशंसनीय रहेकै छ ।

नेपाललाई अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रमा पहिचान गराउने सारथीका रूपमा प्राध्यापक मल्ललाई कूटनीतिज्ञहरूले श्रद्धा गर्ने गरेका छन् । प्राध्यापक मल्लले सन् १९६६ मा संयुक्त राष्ट्रसंघको महासभामा नेपालको प्रतिनिधित्व गर्नुभएको थियो भने चीन, श्रीलंका, जर्मनी, फिनल्यान्ड, अल्जेरियामा सम्पन्न अन्तर्राष्ट्रिय विविध विषयक सम्मेलनमा सहभागी भई नेपालको दृष्टिकोण सशक्तरूपमा प्रवेश गराई मुलुककै नाम समुज्ज्वल गराउनुभएको थियो । पूर्वप्रधानमन्त्री शेरबहादुर देउवाको भनाइमा '... राजनीतिमा लान्ने सक्रिय रहने कुरामा पनि उहाँबाट मैले उत्प्रेरणा पाएको छु... देशभक्त कर्तव्यनिष्ठ प्रजातन्त्रप्रति प्रतिबद्धरूपमामात्रै होइन प्रजातन्त्रलाई परिस्कार परिमार्जन गर्दै प्रजातान्त्रिक आदर्शप्रति अविचल प्राध्यापकका रूपमा पाएँ । विद्वानहरू सबै हिम्मतवान् हुँदैनन्, उहाँ हिम्मतिले विद्वान हुनुहुन्थ्यो ।'

यस्ता महान् व्यक्तित्व १५ अगस्ट १९९७ (२०५४ साउन ३१ गते) शुक्रवार विहान ५:०० बजे नित्य पूजाआजा गर्दागर्दै भगवानको प्यारो हुनुभयो । प्राध्यापक मल्लको निधनले एक शिक्षाविद्, प्रजातान्त्रिक योद्धा, समाजसेवी, बौद्धिक जगत्का एक उज्ज्वल नक्षत्रको अस्त भएको टिप्पणी सर्वत्र गरिएको थियो । प्राध्यापक मल्ल नेपाल प्राध्यापक संघका प्रणेता, प्रजातान्त्रिक विचार समाज र नेपाल काउन्सिल अफ वर्ल्ड अफेयर्सका संस्थापक एक समाजसेवी, शिक्षाविद्, कुशल प्रशासक र कूटनीतिज्ञ, राजनीतिक विश्लेषक हुनुहुन्थ्यो ।

उहाँलाई अनुकरणीय प्राध्यापक र मानवताका सरल पात्रका रूपमा नेपाली समाजले लिने गरेको छ । स्वर्गीय मल्लको आदर्श र उहाँले देखाउनुभएको मार्गमा अग्रसर हुने सत् उद्देश्यका साथ वासुदेवचन्द्र मल्ल प्रतिष्ठान २०५४ सालमा नै स्थापना भएको थियो । सो संस्थाले नेपालको शिक्षा, साहित्य, समाजसेवा, प्रशासन, कूटनीतिजस्ता क्षेत्रमा उल्लेख्य योगदान गरेका व्यक्तिलाई सम्मान गर्न प्रत्येक साल श्रावण ३१ गते स्मृतिसभा आयोजना गर्दै आएको छ । यसले वासुदेवचन्द्र मल्लको नाम नेपालको इतिहासमा सदैव स्थापित र अमर भइरहने छ । रासस

(लेखक सत्यकृतिविद् हुन्)

पाठक मञ्च

निजी शैक्षिक संस्थाको व्यापारमा सरकारकै साथ !

नेपालको संविधान, २०७२ ले माध्यमिका तहसम्मको शिक्षा नि:शुल्क हुने व्यवस्था गरेको छ । शिक्षा व्यापार होइन, सेवा हो । तर, पछिल्लो समय शिक्षालाई व्यापारीकरण गरिएको अवस्था छ । शिक्षा क्षेत्रमा जति ठगी कुनै अर्को क्षेत्रमा छैन । शिक्षा प्रदान गर्ने नाममा अभिभावकबाट मोटो रकम असुलिएको छ । शुल्कमा निजी शैक्षिक संस्थाहरूको मनोमानी छ । उनीहरूले आफ्नो मर्जीअनुसार शुल्क निर्धारण गरेका छन् । निजी बोर्डिङमा २५ हजारदेखि एक लाख रूपैयाँ तिरेपछि बल्ल भर्ना हुन्छ । मासिक ५०औँ हजारसम्म फिस लिइन्छ । विभिन्न शैर्षकमा पैसा बढुल्ने काम गरिन्छ । कहिले यो त कहिले त्यो भनेर अभिभावकको गांजीबाट पैसा झारिरहन्छन् ।

यता, बालबच्चालाई होस्टल राखेको पनि मनलाग्दी शुल्क छ । शैक्षिक संस्थाहरूले स्टेसनरी सामानहरू आफैँ प्रदान गर्न थालेका छन् । स्कूलभित्रै स्टेसनरी सामान बेचिन्छ । जुन बाहिर पसलहरूमा पाउनेभन्दा निकै महँगो छ । स्कूलको पोसाकमा पनि विद्यालयहरूले कमिसन खान्छन् । उनीहरूले तोकेकै टेलरमा गएर डेस सिलाउनुपर्ने बाध्यता छ । बस फेयरबारे त सबैलाई जानकारी नै छ । घरबाट स्कूल लैजान

र स्कूलबाट घर ल्याउनका लागि मासिक हजारौँ रूपैयाँ असुलिन्छ । निजी शैक्षिक संस्थाले वार्षिक करोडदेखि अबौंसम्म आम्दानी गर्छन् । तर, राज्यलाई कर तिर्दैनन् ।

यता, विद्यार्थीका अभिभावकहरूलाई भ्याट विल पनि दिइँदैन । स्कूलमा विद्यार्थी बोक्ने बस निजी प्लेटमा दर्ता भएको हुन्छ । सो बसमा २० देखि ६० लाख रूपैयाँसम्म लगानी गरिएको हुन्छ । सो बसले मासिक लाखौँ रूपैयाँ आम्दानी गर्छ । यद्यपि, न लगानीको राजस्व तिर्छन् न आम्दानीको ।

उल्टो स्कूल बसलाई भन्सार र भ्याटमा पूरै छुट दिइएको छ । केपी शर्मा ओली नेतृत्वको पहिलो सरकारमा अर्थमन्त्री भएका डा. युवराज खतिवडाले कर छल्ने स्कूल बसहरूलाई भन्सार र भ्याट छुटको उपहार दिएका हुन् । यता, यी स्कूल बसहरू घरेलु र कम्पनीमा गएर पञ्जीकरण पनि हुँदैन ।

कतिपय निजी शैक्षिक संस्थाहरू सरकारी, गुठी र ऐलानी जग्गामा सञ्चालन भइरहेको छ । हाल मुलुकभर हजारौँको संख्यामा निजी शैक्षिक संस्था खुलेका छन् । निजी शैक्षिक संस्थाप्रति आकर्षण बढ्नुको एउटै कारण-राज्यलाई राजस्व तिर्न नपर्ने र अभिभावकलाई मनलाग्दी लुट्न

पाउने भएर हो ।

व्यस्त अभिभावकलाई लक्षित गरी पछिल्लो समय मन्टेशरी, डे-केयरहरू खुलिरेहेका छन् । ती पनि लुट्को एउटा केन्द्र नै हो । निजी शैक्षिक संस्थामा व्यापक श्रम शोषण छ । टिचरहरूलाई आठदेखि १० हजार रूपैयाँमा महिनाभर काम लगाइन्छ । भर्नु विद्यालयमा सरसफाई गर्ने, स-साना विद्यार्थीको दिशापिसाव धुनेहरूले त्यति पनि पाउदैनन् ।

उनीहरू महिनाभर पाँच हजार रूपैयाँमा दलिन्छन् । निजी शैक्षिक संस्थामा प्रिन्सिपल मोटोउने खेलमात्र चलिरेहेको छ । प्रिन्सिपल धनी भइरहेका छन्, कर्मचारीलाई केही न केही । मुलुकमा सरकारी विद्यालयहरू पनि छन् । त्यसमा सरकारको ठूलो लगानी छ । तर, सरकारी विद्यालय सिध्याउने श्रेय त्यहीँका शिक्षक शिक्षिकालाई जान्छ ।

सरकारी विद्यालयका शिक्षक शिक्षिकालाई आफैँले पढाएकोप्रति विश्वास छैन । त्यसैले त आफ्नो सन्तानलाई बोर्डिङ स्कूलमा हाल्छन् । सरकारी स्कूल गए गुञ्जिएको छ भन्ने छाप सर्वसाधारणमा पारिएको छ । त्यसैले त सरकारी विद्यालय बन्द हुन पुगेका छन् । सरकारी विद्यालयमा पछिल्लो समय विद्यार्थी

नै छैनन् ।

एक विद्यार्थी पाँच शिक्षक भनेर समाचारहरू पनि आइरहेको हुन्छ । राजनीतिक दलहरू बरु आफ्नो छोराछोरी निजीमा लगेर हाल्छन् तर सरकारी विद्यालय सुधारमा चासो देखाउँदैनन् । शिक्षकहरूलाई विद्यार्थी पढाएनि नपढाएनि महिना मर्नेबित्तिकै खातामा तलब आइहाल्छ । जसको परिणाम आजको सरकारी विद्यालय बन्यो ।

सरकारी विद्यालय सुधार नहुँदा सबैले आफ्नो सन्तान निजी विद्यालयमा लगेर हालेका छन् । खाइनखाई मासिक मोटो रकम फिस बुझाइरहेका छन् । सरकारी विद्यालयलाई सुधार गरेको भए न शिक्षा व्यापारीकरण हुन्थ्यो न सरकारको लगानी वालुवामा पानी । सबैले समान प्रकृतिको शिक्षा पाउँथे ।

विडम्बना, सरकारी सकाएर निजीलाई उकासियो । र, यसमा राजनीतिक दलहरूको पनि ठूलो हात छ । निजी शैक्षिक संस्था खोल्नेहरू धेरै राजनीतिक दल नै छन् । मुलुकका ठूलूला निजी स्कूल, कलेज उनीहरूकै हो । आफ्नो व्यापारका लागि पनि उनीहरूले सरकारी विद्यालयलाई माथि आउनु दिँदैनन् ।

- योगेन्द्र राई
बाँसबारी, काठमाडौँ

[illegible]

इण्डोनेसियाको ८०औँ स्वतन्त्रता दिवस मनाउन जकार्तास्थित मर्देका दरबारमा आइतबार आयोजित समारोहमा उडाइएका परेवाहरू ।

तस्विर: एएफपी

इजरायलमा युद्धविराम र बन्धक मुक्तिको माग गर्दै प्रदर्शनकारीहरूको हड्ताल

जेरुसलेम- गाजामा हमास लडाकुहरूले बन्धक बनाएर राखेका व्यक्तिहरूको रिहाइको मागसहित इजरायलमा आइतबार प्रदर्शनकारीहरूले हड्ताल गरेका छन् । हड्तालका कारण यातायात अवरुद्ध भए भने र धेरै व्यवसाय तथा कार्यालयहरू पनि बन्द भए ।

यस हड्तालले केही हप्ताअघि लडाकुहरूले बन्धकहरूको भिडियो सार्वजनिक गरेको र इजरायलले नयाँ आक्रमणको संकेत दिएको परिस्थितिलाई भन्नु तताएको छ । प्रदर्शनकारीहरूले गाजामा रहेका ५० जना बन्धक थप युद्धका कारण जोखिममा पर्नसक्ने बताएका छन् । अनुमानअनुसार तिनीहरूमध्ये करिब २० जनामात्र जीवित छन् ।

‘हामी बन्धकहरूको शवमाथि युद्ध जित्न सक्दैनौं,’ भन्ने नारा लगाउँदै उनीहरूले सम्झौताको माग गरेका छन् । बन्धक तथा वेपत्ता परिवार फोरमद्वारा आयोजित कार्यक्रममा सहभागी आमा अनात एंग्रेस्टले भने, ‘आज हामी सबै कुरा रोक्छौं, दार्याँ, वार्याँ वा केन्द्र जहाँसुकै भए पनि जीवनको मूल्य सम्झन र बन्धकहरूलाई फर्काउन ।’

हालैको कदमले सरकारलाई दबावमा पारे पनि प्रधानमन्त्री बेञ्जामिन नेतान्याहु अति-दक्षिणपन्थी सहकर्मीहरूको विरोधसँगै संवेदनशील सन्तुलनमा छन् । उनका कट्टर सहयोगीहरूले हमासलाई सतामा रहन दिने कुनै पनि सम्झौताको समर्थन नगर्ने चेतावनी दिएका छन् । यसबीच, अर्थमन्त्री बेजलेल स्मोर्ट्चले हड्ताललाई ‘हानिकारक अभियान’ भन्दै आलोचना गरेका छन् । उनका अनुसार, यसले हमासलाई फाइदा पुर्‍याउने छ र इजरायललाई आफ्ना सत्रुहरूसम्म कमजोर बनाउने छ ।

गाजामा इजरायली आक्रमण, ४० जनाको मृत्यु

गाजा पट्टी- गाजाको नागरिक सुरक्षा एजेन्सीले शनिवार भएको इजरायली आक्रमणमा कम्तीमा ४० जनाको मृत्यु भएको जनाएको छ । यो घटनालाई इजरायली सेनाले गाजा सहर कब्जा गर्ने योजनाअघि गरिएको ठूलो आक्रमणको संकेतका रूपमा हेरिएको छ । वारुस महिनादेखि चलिरहेको युद्धले गम्भीर मानवीय संकट निम्त्याइरहेका बेला इजरायलले गाजा सहर कब्जा गर्ने निर्णय एक हप्ताअघि मात्र गरेको थियो । त्यसअन्तर्गत सेनाले आइतबारदेखि गाजामा थप पाल र आश्रय सामग्री पठाउने बताइएको छ ।

हमासले भने यस कदमलाई ‘गाजा सहर कब्जा गर्ने क्रुर योजनाको हिस्सा’ भन्दै कडा विरोध गरेको छ । गाजाका नागरिक सुरक्षा एजेन्सीले शनिवार भएको इजरायली आक्रमणमा कम्तीमा ४० जनाको मृत्यु भएको जनाएको छ । यो घटनालाई इजरायली सेनाले गाजा सहर कब्जा गर्ने योजनाअघि गरिएको ठूलो आक्रमणको संकेतका रूपमा हेरिएको छ । वारुस महिनादेखि चलिरहेको युद्धले गम्भीर मानवीय संकट निम्त्याइरहेका बेला इजरायलले गाजा सहर कब्जा गर्ने निर्णय एक हप्ताअघि मात्र गरेको थियो । त्यसअन्तर्गत सेनाले आइतबारदेखि गाजामा थप पाल र आश्रय सामग्री पठाउने बताइएको छ ।

हालैका दिनमा गाजा सहरका आवासीय क्षेत्रहरूमा निरन्तर हवाई आक्रमण भएको स्थानीयवासीहरूले बताएका छन् । सेनाले भने आफ्नो कारवाही अन्तर्राष्ट्रिय कानुनअनुसार भएको दावी गर्दै नागरिक क्षति कम गर्न प्रतिबद्ध रहेको जनाएको छ । एक स्थानीय बासिन्दा घसन कास्कीले भने, ‘हामीलाई निद्राको स्वाद थाहा छैन । विफोट र वमबारी कहिल्यै रोकिन्न ।’ संयुक्त राष्ट्रसंघ समर्थित विज्ञहरूले इजरायलले मानवीय सहायतामा कटौती गरेकोले यस क्षेत्रमा ठूलो अनिकालको खतरा रहेको चेतावनी दिएका छन् । शनिवारमात्र गाजामा सहायता वितरण स्थल नजिकै सेनाले गोली चलाउँदा खाना लिन लाइनमा उभिएका १३ जना प्यालेस्टिनीको ज्यान गएको बताइएको छ ।

सन् २०२३ अक्टोबरमा हमासले इजरायलमा गरेको आक्रमणपछि सुरु भएको यस युद्धमा हालसम्म एक हजार २१९ इजरायलीको ज्यान गएको छ । गाजाको स्वास्थ्य मन्त्रालयका अनुसार इजरायली आक्रमणका कारण ६१ हजारभन्दाबढी प्यालेस्टिनी मारिएका छन् । रासस/एएफपी

यमनमा इजरायली हवाई आक्रमण

त्यही दिन इजरायली सेनाले यमनमा इरान-समर्थित हुथीहरूलाई लक्ष्य बनाउँदै राजधानी साना नजिक पावर प्लाण्टमाथि आक्रमण गरेको छ । यस आक्रमणलाई इजरायलले आफ्नो भूमिमा हुथीहरूद्वारा प्रक्षेपित मिसाइल र ड्रोनको जवाफ भनेर व्याख्या गरेको छ ।

गाजामा नयाँ विस्थापन आदेशअघि तयारी

गाजामा मानवीय अवस्थालाई लिएर संयुक्त राष्ट्रसंघले चेतावनी दिइरहेको बेला इजरायलले युद्धप्रभावित क्षेत्रहरूबाट जबर जस्ती मानिसहरूलाई हटाउन तयारी थालेको छ । यसका लागि आइतबार गाजामा थप पाल र आश्रय सामग्री पठाइएको बताइएको छ ।

छ । गाजामा युद्ध सुरु भएदेखि १०औँ हजार मानिसको मृत्यु भइसकेको छ भने अधिकांश जनसंख्या विस्थापित भएका छन् । संयुक्त राष्ट्रसंघका अनुसार त्यहाँ अहिले भोकमरी र कुपोषणको स्तर सबैभन्दा उच्च अवस्थामा पुगेको छ ।

सन् २०२३ मा हमासद्वारा गरिएको आक्रमणमा करिब एक हजार २०० इजरायली मारिएका थिए । त्यसपछि इजरायलको आक्रमणमा गाजामा करिब ६२ हजार मानिस मारिएको स्वास्थ्य मन्त्रालयको तथ्यांक छ । तीमध्ये करिब आधा महिला र बालबालिका छन् । यो मन्त्रालय हमासद्वारा सञ्चालित भए पनि, संयुक्त राष्ट्रसंघ र स्वतन्त्र विज्ञहरूले यसलाई सबैभन्दा भरपर्दो स्रोत मान्ने गरेका छन् । रासस/एपी

पाकिस्तानमा पर्वतारोहण अभियान नरोकिने

पेशावर (पाकिस्तान)- हालै पर्वतारोहणका क्रममा विदेशी पर्वतारोहीहरूको मृत्यु भए पनि पाकिस्तानले उत्तरका पहाडहरूमा पर्वतारोहण अभियानमा कुनै प्रतिबन्ध लगाउने वा चेतावनी जारी गर्ने योजना नराखेको सरकारी अधिकारीहरूले बताएका छन् ।

गिर्गतिग-बाल्टिस्तान सरकारका प्रवक्ता फैजुल्ला फारकले भने, ‘पर्वतारोहीहरूलाई कठोर मौसम र सम्भावित जोखिमबारे मेदेरिख सेप्टेम्बरसम्म यिनै अभियानबाट आम्दानी गर्छन्,’ उनले भने ।

हरेक वर्ष सयौं पर्वतारोहीले उत्तरी पाकिस्तानका शिखरहरूमा आरोहण गर्ने प्रयास गर्छन् । तर हिमस्खलन, आर्कास्मिक मौसम र भूस्खलनका कारण दुर्घटनाहरू सामान्य रूपमा हुने गरेका छन् । यस वर्ष मनसुन असामान्य रूपमा बढी भएकाले आर्कास्मिक बाढी र पहिरोले चुनौती थपेको छ । रासस/एपी

पर्वतारोही तथा ओलम्पिक विजेता लोरा डाहलमेयरको पनि काराकोरम शृंखलामा मृत्यु भएको थियो ।

फारकले पाकिस्तान सरकारले पर्वतारोहण अभियानका लागि आवश्यक पूर्वाधार, उद्धार सुविधा, सुरक्षा र सहज वातावरण उपलब्ध गराउने प्रयास गरिरहेको बताए । ‘यी अभियानहरू स्थानीय अर्थतन्त्रको मेरुदण्ड हुन्, जसले प्रत्यक्षरूपमा लाखौं डलरको आम्दानी ल्याउँछ । हजारौं स्थानीयले मेदेरिख सेप्टेम्बरसम्म यिनै अभियानबाट आम्दानी गर्छन्,’ उनले भने ।

हरेक वर्ष सयौं पर्वतारोहीले उत्तरी पाकिस्तानका शिखरहरूमा आरोहण गर्ने प्रयास गर्छन् । तर हिमस्खलन, आर्कास्मिक मौसम र भूस्खलनका कारण दुर्घटनाहरू सामान्य रूपमा हुने गरेका छन् । यस वर्ष मनसुन असामान्य रूपमा बढी भएकाले आर्कास्मिक बाढी र पहिरोले चुनौती थपेको छ । रासस/एपी

पाकिस्तानमा बाढी

३४४ जनाको मृत्यु, १५० भन्दा बढी बेपत्ता

बाबर (पाकिस्तान)- उत्तरपश्चिम पाकिस्तानमा आएको विनासकारी बाढीमा ३४४ जनाको ज्यान गएको छ भने १५० जनाभन्दा बढी बेपत्ता भएको प्रान्तीय विपद् व्यवस्थापन एजेन्सीका प्रमुख असफान्डियार खट्टकले आइतबार बताएका छन् ।

हजारौं उद्धारकर्मी वर्षा र माटोको भारी चपेटाबीच बाँचेका मानिसहरूलाई खोज्दै, भग्नावशेषमुनि दबिएका घरहरू उत्खनन गरिरहेका छन् । ‘बुनेर जिल्लामामात्रै करिब १५० जना अझै बेपत्ता छन् । उनीहरू भग्नावशेषमुनि फसेका वा बाढीले बगाएको हुन सक्छ,’ खट्टकले भने । उनका अनुसार साइला जिल्लामा पनि दर्जनौं मानिस बेपत्ता छन् ।

सबैभन्दा बढी क्षति बुनेरमै भएको छ । त्यहाँ २०८ जनाको मृत्यु भएको र करिब १०-१२ गाउँ आंशिकरूपमा पुगिएको प्रान्तीय उद्धार प्रवक्ताले बताए । ‘भग्नावशेषमुनि फसेकाहरूको उद्धार कार्य जारी छ,’ उद्धार एजेन्सीका प्रवक्ता विलाल अहमद फैजीले भने । उनका अनुसार करिब दुई हजार उद्धारकर्मी नौ जिल्लामा राहत कार्यमा खटिएका छन् ।

खैबर पख्तुन्ख्वा प्रान्तको पहाडी जिल्ला बुनेरमा शुक्रवार आरी घोटे मनसुनी वर्षा भएपछि आर्कास्मिक बाढी र पहिरो आएको थियो । आपत्कालीन सेवाका प्रवक्ता मोहम्मद सोहेलका अनुसार क्षतिग्रस्त सडकहरूमध्ये आधाभन्दा बढी खोलिएपछि दुर्गम गाउँसम्म सवारीसाधन र भारी मेसिनरी पुग्न थालेका छन् । प्रहरी र उद्धारकर्मीहरू ढुंग्गा-माटो पन्छाउँदै ध्वस्त घरका भग्नावशेषमा वेपत्ता व्यक्तिहरूको खोजी गरिरहेका छन् ।

सबैभन्दा ठूलो दुर्घटना कादर नगरगाउँमा भएको छ । त्यहाँ विवाहको पूर्वसन्ध्यामा बाढीको पानी घरमा पस्दा एउटै परिवारका २४ जनाको ज्यान गएको छ । परिवारका प्रमुख उमर खान भने घरबाहिर भएकाले बाँच्न सफल भए । उनका चार आफन्त अझै

बेपत्ता छन् ।

प्रान्तीय मुख्यमन्त्री अली अमिन गन्धापुरले शनिवार बुनेर पुगेर मृतकका परिवारलाई २० लाख रूपैयाँ (करिब सात हजार २०० डलर) सहयोग दिने घोषणा गरे । उनले पाल, खाना र सफा पिउने पानीको व्यवस्था गरी पानीजन्य रोग फैलिन नदिन पहल भइरहेको पनि बताए । प्रधानमन्त्री शाहबाज सरिफले राहत कार्य प्रत्यक्ष निगरानी गरिरहेको र तत्काल सहायताको वितरण, फसेकाहरूको उद्धार तथा बेपत्ता व्यक्तिहरूको खोजीलाई तीव्र बनाउन निर्देशन दिएको सरकारी विज्ञप्तिमा उल्लेख छ । विपद् व्यवस्थापन प्राधिकरणले अगस्ट १७ देखि १९ सम्म थप बाढी र पहिरोको चेतावनी दिँदै स्थानीय प्रशासनलाई सतर्क रहन आग्रह गरेको छ । यस वर्ष जुन २६ देखि सुरु भएको मनसुनमा हालसम्म ६०० भन्दा बढीको ज्यान गइसकेको छ ।

सन् २०२२ मा पाकिस्तानमा आएको कीर्तिमानी मनसुनी वर्षाले करिब एक हजार ७०० जनाको ज्यान लिएको थियो र लाखौं घर ध्वस्त पारेको थियो । हरेक वर्ष

जुनदेखि सेप्टेम्बरसम्मको मनसुनमा विशेष गरी उत्तरपश्चिमी पहाडी क्षेत्रका गाउँहरू आर्कास्मिक बाढी र पहिरोको जोखिममा पर्छन् । विशेषज्ञहरूका अनुसार जलवायु परिवर्तनका कारण दक्षिण एसियामा यस्ता चरम मौसमी घटनाहरू अझै धेरै र गम्भीर बन्दै गएका छन् ।

यसैबीच, भारत प्रशासित काश्मीरमा पनि भारी वर्षापछि आर्कास्मिक बाढी आएको छ । कठुआ जिल्लामा कम्तीमा सात जनाको मृत्यु र पाँच जना घाइते भएका छन् । किश्तवार जिल्लाको दुर्गम चौसती गाउँमा तीन दिनअघि आएको बाढीपछि उद्धार टोलीले अझै खोजी कार्य जारी राखेको छ । यस घटनामा ६० जनाको मृत्यु र १५० भन्दा बढी घाइते भएका छन् । घाइतेमध्ये करिब ५० जनाको अवस्था गम्भीर छ ।

बाढी वार्षिक हिन्दू तीर्थयात्रा भइरहेका बेला आएको थियो । अधिकारीहरूले ३०० भन्दा बढीलाई उद्धार गरेका छन् भने करिब चार हजार तीर्थयात्रीलाई सुरक्षित स्थानमा सारिएको छ । रासस/एपी

जेलेन्स्कीले आज ट्रम्पलाई भेट्ने

किएभ- युक्रेनका राष्ट्रपति भोलोदिमर जेलेन्स्कीले अलास्कामा अमेरिकी राष्ट्रपति डोनाल्ड ट्रम्प र उनका रूसी समकक्षी भ्लादिमिर पुटिनबीच भएको ‘ऐतिहासिक’ वार्ताको दुई दिनपछि सोमवार वासिङ्टनमा ट्रम्पसँग भेट गर्ने घोषणा गरेका छन् ।

शनिवार सामाजिक सञ्जाल एक्समा लेख्दै उनले आफू र राष्ट्रपति ट्रम्पबीच डेढ घण्टा लामो र अर्थपूर्ण वार्ता भएको बताए । प्रारम्भमा दुई नेताबीच मात्र कुरा भएको भए पनि पछि युरोपेली नेताहरूलाई समेत छलफलमा सामेल गरिएको उनले बताए ।

जेलेन्स्कीले युद्ध अन्त्यका लागि वासिङ्टनको भूमिकालाई निर्णायक हुने उल्लेख गर्दै भने ‘युक्रेन शान्ति ल्याउन अधिकतम प्रयास गर्न तयार छ । राष्ट्रपति ट्रम्पले

पुटिनसँगको भेट र छलफलका मुख्य बुँदाबारे मलाई जानकारी गराउनुभयो । अमेरिकाको सम्भावनाबारे विस्तृत छलफल गर्नेछौं । निमन्त्रणाका लागि म आभारी छु,’ जेलेन्स्कीले लेखे । युरोपेली संलग्नता र भरपर्दो सुरक्षा ग्यारेन्टी आवश्यक भएको उल्लेख गर्दै उनले भने, ‘युक्रेनले समाधानका लागि

गरे । ‘सोमवार म वासिङ्टनमा राष्ट्रपति ट्रम्पसँग प्रत्यक्ष भेट्ने छु । हत्या र युद्ध अन्त्यका सम्भावनाबारे विस्तृत छलफल गर्नेछौं । निमन्त्रणाका लागि म आभारी छु,’ जेलेन्स्कीले लेखे । युरोपेली संलग्नता र भरपर्दो सुरक्षा ग्यारेन्टी आवश्यक भएको उल्लेख गर्दै उनले भने, ‘युक्रेनले समाधानका लागि

आफ्नो प्रयासमा कुनै कसर बाँकी राख्ने छैन । हामीले सबै साभ्देदारहरूसँग निरन्तर समन्वय गरिरहेका छौं ।’ यसअघि, ट्रम्पले सोमवार वासिङ्टनमा जेलेन्स्कीसँग भेट हुने र परिस्थिति अनुकूल भएमा पुटिनसँगको बैठक पनि सम्भव हुने बताएका थिए । उनले लेखेका छन्, ‘यो भेटवार्ताले लाखौं मानिसको जीवन बचाउन सक्छ ।’

यसबाहेक, गत शुक्रवार अमेरिका र रूसबीच युक्रेन युद्धविरामबारे अलास्कामा बहुप्रतीक्षित वार्ता भएको थियो । रूसका वरिष्ठ अधिकारी किरिल दिमित्रिभले अमेरिकाले दिएको ‘उत्कृष्ट स्वागत’ को प्रशंसा गर्दै, कठिनाइबीच पनि दुवै देशबीच समन्वय निर्माण जारी रहने बताएका थिए । रासस/एएनआई

एकता ‘रगतले होइन, समझदारीले’ हुनुपर्छ : सिरियाली राष्ट्रपति

दमास्कस- सिरियाका राष्ट्रपति अहमद अल-साराले देश एकीकरणको प्रक्रिया युद्ध र हिंसाबाट नभई समझदारीमार्फत अघि बढ्नुपर्ने बताएका छन् । उनले कुनै पनि विभाजनलाई अस्वीकार गर्दै दक्षिणमा इजरायलको प्रत्यक्ष हस्तक्षेप भएको आरोप पनि लगाए ।

राज्य टेलिभिजनले आइतबार प्रसारित गरेको कार्यक्रममा साराले भने, ‘सिरियालाई एकताबद्ध गर्ने अर्को लडाइँ हाग्रे अगाडि छ, तर यो रगत र सैन्य बलले होइन, समझदारीमार्फत हुनुपर्छ । देश युद्धबाट थकित भइसकेको छ ।’

स्वेदा प्रान्तमा हालै भएको प्रदर्शन र हिंसात्मक भडपलाई उल्लेख गर्दै उनले सबै पक्षबाट

उल्लंघन भएको स्वीकार गरे । ‘सुरक्षा बलका केही सदस्यलेसमेत गल्ती गरेका छन् । जे जसको संलग्नता भए पनि जिम्मेवारलाई जवाफदेही बनाउने पर्छ,’ उनले जोड दिए । उनका अनुसार, ‘केही शक्तिहरू,

विशेषगरी इजरायल, दक्षिणमा हस्तक्षेप गर्दै राज्यलाई कमजोर पार्ने प्रयास गरिरहेका छन् । तर सिरियालाई विभाजन गर्ने वा तोड्ने योजना असम्भव छ ।’

स्वेदामा भएको विरोधमा केही प्रदर्शनकारीहरूले इजरायली

भण्डा फहराउँदै आत्मनिर्णयको माग गरेका थिए । डुज र सुन्नी वेदुइनबीचको भडप सरकार सैनिको हस्तक्षेपपछि चर्किएको थियो । मानवअधिकार संस्थाहरूले सेनालाई डुज समुदायविरुद्ध पक्षपाती भएको आरोप लगाएका छन् ।

यसैबीच, सिरियाली सरकार उत्तरी भागमा रहेका अर्धस्वायत्त कुर्दिश प्रशासनसँग पनि वार्तामा छ । तर विकेन्द्रीकरणबारे मतभेदका कारण मार्च १० मा भएको सम्झौताको कार्यान्वयन रोकिएको छ ।

‘हामी अहिले सम्झौता कार्यान्वयनका संयन्त्रबारे छलफल गरिरहेका छौं,’ राष्ट्रपति साराले भने । रासस/एएफपी

रोजगार वार्ता

‘धमिलो छवि भएको विभागले नयाँ रूप धारण गर्दै छ’

कमलप्रसाद भट्टराई
महानिर्देशक, वैदेशिक रोजगार विभाग

वैदेशिक रोजगार विभागको महानिर्देशकको जिम्मेवारी सम्हाल्नुभएको केही महिनामात्रै भयो, यहाँ आएपछि विभागको अवस्था कस्तो पाउनुभयो ?

यहाँको जिम्मेवारीलाई मैले चुनौतीको रूपमा लिएको छु । आउनुअघि निकै सोचेँ, किनकि विभागको छवि वाहिर त्यति राम्रो थिएन । तर, म अहिलेसम्म जहाँ गएँ, त्यहाँ केही न केही ‘रिफर्म’ गरेको छु । समस्या भएको ठाउँको सुधार हामीले नगरे कसले गर्छ भनेर हिम्मत गरेरै आएको हुँ ।

यहाँ आउँदा सोल्टीमोडदेखि नै माछा बजारजस्तो ‘श्रम गर्ने हो ?’ भन्दै तानातान गरेको देखियो । विभागको कम्पाउण्डभित्र विचौलियादेखि सेवाग्राहीको उत्तिकै भीडभाड । राहत शाखा, मुद्दा शाखामा भै-भ्रगडा, कुटाकुट ! यस्तो समस्या छ भन्ने थाहा हुँदाहुँदै पनि चुनौती लिएर आएको हुँ । अहिले त्यो अवस्था हटिसकेको छ । धमिलो छवि भएको विभाग सङ्गुलिसकेको जस्तो लाग्छ । अबको डेढ-दुई महिनाभित्र यसले नयाँ रूप धारण गर्छ ।

विभाग आएपछि सुधारका काम के-के गर्नुभयो ?

श्रम स्वीकृतिका लागि विगत १० वर्षदेखि अनलाइन एप्लिकेसन सुरु गरे पनि कम्तीमा पनि दुई हप्ताभन्दा बढी लाग्ने अवस्था थियो । गरिवको छोराछोरी बिदेश जान काठमाडौं आएर बस्नुपर्छ । यातायातमा ओहोरदोहोर गर्नुपर्छ, काम नभए विचौलियाकहाँ पुग्नुपर्छ । यसले उसको बसाइँ महीगदै जान्छ । तुरुन्तै सुधार गर्नुपर्‍यो भनेर कानुनमा हेर्दा तीन दिनभित्र दिनुपर्छ भनेको रहेछ । त्यसपछि कति जना कर्मचारी छन्, एक जनाको प्रोसेसिङ गर्न कति समय लाग्छ, र दिनमा कति जनाको प्रोसेसिङ गर्दा पर्चाइमा रहेका कोटालाई क्लियर गर्न सकिन्छ, भनेर हिसाब गरें । त्यसरी हेर्दा जुन दिन आवेदन दियो, सोही दिन स्वीकृत गर्न सम्भव देखे । म आएको सात दिनभित्रै आवेदन लिएकै दिनमा श्रम स्वीकृति दिने निर्णय गरें । अहिले एउटा श्रम स्वीकृति दिन दुई मिनेट पनि लाग्दैन । अर्को, संस्था नवीकरण गर्न आउँदा फाइल बोकेर मान्छे आफैँ आउनुपर्ने अनि करिब १० दिन लाग्दो रहेछ । त्यसलाई पनि वैदेशिक रोजगार व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (फेमिस)को सिस्टमवाटै नवीकरण गर्ने व्यवस्था रहेछ । सबैलाई पत्राचार गरेर डकुमेन्ट र निवेदन अपलोड गर्नु भनेर सूचित गरायौँ । अहिले नवीकरण आजको आजै हुन्छ । क्यासलेस, फेसलेस र पेपरलेस सेवा कार्यान्वयनमा ल्याएका छौं ।

तेस्रो, थुनुवा बोकेर लैजाने गाडी थिएन । भएका साना तीन-चार वटा गाडी पाँच जना जतिमात्रै बोक्ने थिए तर मान्छेहरू २५-३० जनासमेत बोक्नुपर्ने । एउटा ठूलो गाडी किन्न हामीसँग बजेट थिएन । मैले भन्सारसँग समन्वय गरेर रसुवामा जफत भएको ३० जना बोक्न मिल्ने गाडी ल्याएँ । अहिले त्यही गाडी प्रयोग गरिरहेका छौं ।

त्यसैगरी विभागको वातावरण कर्मचारीमैत्री र सेवाग्राहीमैत्री बनाइएको छ । मुद्दा शाखा पनि यत्रतत्र

छरिएर रहेको थियो । त्यसका लागि अलग्गै ‘सी ब्लक’ बनायौँ । अहिले सबै कामका लागि टोकन प्रणाली लागू गरेका छौं ।

विभागका कर्मचारीको काम गर्ने प्रवृत्तिमा धेरै गुनासो आउने गरेको छ, यसमा सुधार गर्न के गर्दै हुनुहुन्छ ?

योभन्दा अगाडि सिस्टम जाम भएर हचाड हुँदो रहेछ अनि सिस्टम चलेन, राति चाप कम हुन्छ अनि काम गर्ने भन्दा रहेछन् । अहिले उही दिनमा, कार्यालय समयमै काम हुन्छ । कर्मचारीहरूलाई पहिले कुन बेला अख्तियार आउँछ कि, सिआइवी पो आउँछ कि भन्ने डर थियो । त्यस्तो प्रवृत्ति अहिले हटिसकेको छ । पारदर्शी काम गरेपछि कोही आउँदैन भनेर ढुक्कसँग काम गर्ने वातावरण बनेको छ । अनुगमन गर्दा बोली वचन अत्यन्त नरम, शिष्ट भाषामा अनुगमन गर्ने तर कानुनचार्हिँ कडाइका साथ पालना गर्ने भनेर कर्मचारीहरूलाई अभिमुखीकरण गराएको छ ।

विभागबाट अनुगमनमा जाँदा अनावश्यक दुःख दिने गुनासो व्यवसायीहरूबाट व्यापक आउने गरेको छ नि ?

त्यसमा सत्यता छैनन् । अनुगमनमा गएन भने कुरो मिलेको हुनाले अनुगमनमा गएन भन्ने अनि अनुगमनमा जाँदा दुःख दियो भन्छन् । दराज खोल्‍यो, रजिस्टर खोल्‍यो, विभिन्न प्रश्न सोध्‍यो भनेर उहाँहरू गुनासो गर्नुहुन्छ । अनुगमनमा फूलपाती, धूप लिएर पूजा गर्ने हो र ? अनुगमन गर्दा तीन पेजको चेक लिस्ट बनाएका छौं । त्यत्तिकै गएका छैनौं । तपाईंहरूको संस्थामा यो-यो कुरा हेर्छौं । अपडेट भएर बस्नुपर्छ । जुनसुकै बेला आउन सक्छौं भनेर संघको मान्छे बोलाएर छलफल गर्‍यौं, वेबसाइटमा राख्‍यौं । यसमा कमी कमजोरी भयो भने कानुनबमोजिम कारवाही हुन्छ भनेर सचेत गराएका छौं । जानकारी गराउँदा पनि आफ्नो तयारीको काम नगरी बस्ने अनि विभागले दुःख दियो भन्ने ?

त्यसोभए व्यवसायीहरूको चाहना अनुगमन नहोस् भन्ने नै देखिन्छ हो ?

क्षणिक स्वार्थका लागि हामीचाहिँ बद्मासी गरिरहन पाउँ भन्ने हुनसक्छ । तर, नेपाल सरकारले तोकेको ऐन, नियम, कानुनअनुसार दर्ता भएर व्यापार व्यवसाय गर्ने भएपछि तोकिएको कानुन तथा मापदण्ड प्रयोग गर्नुपर्छ । बेलाबेलामा अनुगमन, छड्के हुनसक्छ । ऐन, नियमबमोजिम अपडेट भएर बस्नुपर्छ भनेर व्यवसायी आफैँले बुझ्नुपर्छ ।

विभागले म्यानपावर कम्पनीको कार्यसम्पादनको पनि छुट्टै अध्ययन गरिरहेको भन्ने छ, के को लागि र कसरी हुँदै छ ?

हो, अध्ययन गरिरहेका छौं । सायद अब हामी चाँडै नै सार्वजनिक गर्छौं । एक वर्षभरिको तथ्यांक निकालेर सार्वजनिक गरौं भनेर लागिपरेका थियौं ।

म अहिलेसम्म जहाँ गएँ, त्यहाँ केही न केही ‘रिफर्म’ गरेको छु । समस्या भएको ठाउँको सुधार हामीले नगरे कसले गर्छ भनेर हिम्मत गरेरै आएको हुँ ।

म आएको सात दिनभित्रै आवेदन लिएकै दिनमा श्रम स्वीकृति दिने निर्णय गरें । अहिले एउटा श्रम स्वीकृति दिन दुई मिनेट पनि लाग्दैन ।

विभागको वातावरण कर्मचारीमैत्री र सेवाग्राहीमैत्री बनाइएको छ । मुद्दा शाखा पनि यत्रतत्र छरिएर रहेको थियो । त्यसका लागि अलग्गै ‘सी ब्लक’ बनायौं । अहिले सबै कामका लागि टोकन प्रणाली लागू गरेका छौं ।

सरकारको नियन्त्रणबाहिर कुनै पनि कुरा हुँदैन । विशेषगरी युरोपेली मुलुक जाने क्रममा ठग्ने, ठगिने बढेको हो । यसलाई लिएर सचेतना जगाउने काम गरिरहेका छौं । पछिल्लो अवस्थामा नेपाल सरकारको सबैभन्दा ठूलो एप भनेको नागरिक एप हो, श्रम मन्त्रालयले तर्जुमा गरेको सबैभन्दा ठूलो एप श्रम संसार हो । र, हामीले चलाउँदै गरेको सिस्टम फेमिस सिस्टम हो । विदेशबाट आएको जुनसुकै रोजगारीको सूचना फेमिस सिस्टममा आउँछ । यो सिस्टम श्रम संसार र एनआइडी द्वैतेर इन्टिग्रेट भएको छ । यसमा आएको विज्ञापनमा मात्र भर पर्नुहोला । ‘क्रस भेरिफाइ’ गर्न मन लाग्यो भने विभागको वेबसाइट, मन्त्रालयको वेबसाइट हेर्नुहोला । भिसा, टिकट सबै कन्फर्म भएपछि मात्र पैसा बुझाउने काम गर्नुहोला ।

तर म आउनुभन्दा अघि छ-सात महिना म्यानुअल्ली काम भएको रहेछ । त्यस्ता फाइलहरू हेरेर के विषयमा कस्तो उजुरी आएको थियो भन्ने संकलन गर्ने काम हुँदै छ । कामको चापका कारण सबै तयारी गर्न भ्याइनसके पनि अब त्यो कम्पाइल गरिसकेपछि सार्वजनिक गर्छौं ।

यद्यपि, व्यापार व्यवसायको हकमा फलानो म्यानपावरले यस्तो गल्ती गरेको रहेछ भनेर सार्वजनिक गर्ने विषय अनुसन्धानको दायराभित्र पर्ने भएकाले संस्थाको नाम नै सार्वजनिक गर्न भने मिल्दैन । सबैभन्दा बढी गल्ती गर्ने, औसत गल्ती गर्ने र न्यून गल्ती गर्ने म्यानपावरको संख्या निकालेर सार्वजनिक गर्छौं ।

विभागमा व्यवसायीको पहुँच हुँदा पीडितले राहत, क्षतिपूर्ति पाउँने कठिन हुन्छ भनिन्छ, किन यस्तो हुन्छ ?

यो गलत हो । पछिल्लो अवस्थामा हरेक क्रियाकलाप प्रभावकारी, पारदर्शी रूपले जनता केन्द्रित भएर अघि बढेको छ । उजुरी आएको हकमा म्यानपावर व्यवसायीलाई काउन्सेलिङ गरेर

क्षतिपूर्ति दिलाउने काम गरिरहेका छौं ।

मुद्दा फाँटको अस्तव्यस्तता अबै उस्तै देखिन्छ, कहिले हुन्छ यसको सुधार ?

अव्यवस्थित रूपमा रहेका फाइलहरूलाई राम्रो लाइब्रेरीजस्तो अवस्थामा ल्यायौं । जनशक्तिको अनुपातमा मुद्दाको संख्या विगत लामो समयदेखिको ठूलो संख्यामा भएकाले अबै पनि व्यवस्थित बनाउन सकिरहेका छैनौं । हामी ‘पोलिसी ट्रान्सफर्म’को प्रक्रियामा छौं । त्यसपछि यहाँ भएका सीमित जनशक्तिले ती मुद्दालाई राम्रो व्यवस्थापन गर्नसक्छ, डिजिटल्ली म्यानेज गर्नसक्छ । अब आगामी दिनमा हामी ‘ब्युरोक्रेटिक हर्डल’बाट होइन, ‘डिजिटोक्रेटिक सिस्टम’बाट हचाण्डल गर्ने अवस्थामा छौं ।

पछिल्लो समय व्यक्तिगत ठगीको ग्राफ बढ्दो छ । यसको नियन्त्रण सरकारको हातबाहिरको कुरा हो ?

सरकारको नियन्त्रणबाहिर कुनै पनि कुरा हुँदैन । विशेषगरी युरोपेली मुलुक जाने क्रममा ठग्ने, ठगिने बढेको हो । यसलाई लिएर सचेतना जगाउने काम गरिरहेका छौं । पछिल्लो अवस्थामा नेपाल सरकारको सबैभन्दा ठूलो एप भनेको नागरिक एप हो, श्रम मन्त्रालयले तर्जुमा गरेको सबैभन्दा ठूलो एप श्रम संसार हो । र, हामीले चलाउँदै गरेको सिस्टम फेमिस सिस्टम हो । विदेशबाट आएको जुनसुकै रोजगारीको सूचना फेमिस सिस्टममा आउँछ । यो सिस्टम श्रम संसार र एनआइडी द्वैतेर इन्टिग्रेट भएको छ । यसमा आएको विज्ञापनमा मात्र भर पर्नुहोला । ‘क्रस भेरिफाइ’ गर्न मन लाग्यो भने विभागको वेबसाइट, मन्त्रालयको वेबसाइट हेर्नुहोला । भिसा, टिकट सबै कन्फर्म भएपछि मात्र पैसा बुझाउने काम गर्नुहोला ।

व्यक्तिगत ठगीका घटना सम्बन्धित जिल्लाबाटै हेर्ने व्यवस्था मिलाउने भन्नुभएको थियो, कहिलेबाट सुरु हुन्छ ?

यसको नीतिगत सम्बोधनका लागि लागिस्केका छौं । दूरदराजको मान्छेको उजुरी गर्ने ठाउँ विभागमात्र भयो भने आउन र उजुरी हाल्न लाग्ने समय, पैसा सबै खर्च गर्दा अन्तिममा आफ्नै पक्षमा न्याय पाउला तर उसले वास्तविक न्याय पायो त ? ऐन संशोधनको काम अगाडि बढेको छ । हामीले यहाँबाट लेखेर पठाएका छौं । मन्त्रालय पनि ‘कन्भिन्स’ भइसकेको छ । केही दिनभित्र विधेयकको रूपमा संशोधन गरेर जान्छ । संसदमा गएपछि बढीमा तीन महिनाभित्र यसले निकास पाउला भन्ने लाग्छ । त्यसपछि यस्ता ठगी हेर्ने जिम्मा सम्बन्धित जिल्लाका प्रहरीले अनुसन्धान गर्ने, जिल्लाका सरकारी बकिल कार्यालयले अभियोजन गर्ने र सम्बन्धित अदालतले न्याय सम्पादन गर्छन् । अदालत जाँदा पीडितले थप खर्च गर्नुपर्दैन ।

चीनसँग जोड्ने नाका सञ्चालनमा प्रयास जारी

काठमाडौं (प्रस)- भौतिक पूर्वाधार तथा यातायातमन्त्री देवेन्द्र दाहालले रसुवागढी सडक चाँडो मर्मत र केरुङ नाका सञ्चालन गरी व्यापारमा सहजीकरण गर्ने बताएका छन् । प्रतिनिधिसभाको पूर्वाधार विकास समितिले आइतबार यहाँ आयोजना गरेको छलफलमा उनले बर्सातका समयमा अन्तरदेशीय कोदारी राजमार्ग, रसुवागढीलगायत अन्य सडकको अवस्था र चाडपर्वको पूर्वसन्ध्यामा सडक यातायात र सडक पूर्वाधारको अवस्थाबारे चर्चा गर्दै जतिसक्दो छिटो सडक मर्मतको काम गरिने बताएका हुन् ।

यही असार २४ गते बिहान हिमताल विष्फोटका कारण रसुवास्थित नेपाल-चीन सीमामा रहेको ल्हेन्दे खोलामा बाढी आएपछि पुल बग्दा केरुङ नाका अवरुद्ध भएको छ । ‘पुलसँगै रसुवागढी सडक निर्माणको काम पनि सम्पन्न गर्नुपर्छ । पुल बनेर बाटो बनेन भने नाकामा रोकिएका सामानहरू नेपाल ल्याउन सकिँदैन,’ मन्त्री दाहालले भने, ‘बाढीका कारण रोकिएका सामानलाई कसरी नेपाल ल्याउने भनेर पनि हामीले प्रयास गरेका छौं ।’

उनले उत्तर-दक्षिण राजमार्ग निर्माणको काम पनि चाँडो सम्पन्न गरिने बताए । मन्त्री दाहालले वातावरणमैत्री सडक निर्माण गरिने र नयाँ सडक निर्माणको क्रममा सडक सुरक्षाको नीति लागू गरिने प्रतिवद्धता व्यक्त गरे । ‘बाढी, पहिरोजस्ता विपद्का समय र छिटो-छरितो यात्राका लागि सुरुङमार्ग उत्तम विकल्प हो, तर बजेट अभावका कारण यस्ता योजना कार्यान्वयनमा चुनौती छ,’ उनले भने ।

समितिका सभापति दीपकबहादुर सिंहले दसैँ-तिहारजस्ता चाडपर्वलाई मध्यनजर गर्दै चीनसँग जोडिएका नाका चाँडो सञ्चालन गर्न आग्रह गरे । ‘चीनबाट लुग्रा-कपडा भित्रने भएकाले सस्तो पनि पर्छ । दसैँ-तिहारलाई महँगो नबनाउन पनि रोकिएका सामान नेपाल ल्याउने व्यवस्था चाँडो गर्नुपर्छ,’ उनले भने । सांसद माधव सापकोटाले चाडपर्वको मुखमा चीनसँगै जोडिएका दुवै नाका बन्द रहेकाले बाटो नखोले चाडपर्व महँगो हुने बताए । सांसद प्रकाश ज्वालाले सडकको पहिरो छिटो व्यवस्थापन गरेर सञ्चालन ल्याउन आग्रह गरे ।

निजीसँग सम्बन्धित बजेटका बुँदाको कार्यान्वयन कमजोर

काठमाडौं (प्रस)- गत आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को बजेटमा राखिएका निजी क्षेत्रसँग सम्बन्धित योजना तथा कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयन अवस्था कमजोर देखिएको छ ।

नेपाल आर्थिक पत्रकार समाज (सेजना/सँगको) बौद्धिक साक्षेदारीमा नेपाल उद्योग परिसंघ (सिएनआई)ले आइतबार सार्वजनिक गरेको ‘बजेट वाच’ अध्ययन प्रतिवेदनअनुसार गत आर्थिक वर्षको बजेटमा राखिएका निजी क्षेत्रसँग सम्बन्धित ६३ बुँदामध्ये एक चौथाइ अर्थात् २५ प्रतिशत हाराहारीमात्रै पूर्णरूपमा कार्यान्वयन भएको देखिएको हो । अध्ययनअनुसार ६३ बुँदामध्ये १६ बुँदामात्र पूर्णकार्यान्वयनमा आएको पाइएको छ ।

त्यस्तै, ३० बुँदा अर्थात् ४७.६ प्रतिशत आंशिक कार्यान्वयन भएको र १७ वटा अर्थात् २७ प्रतिशत बुँदामा कुनै प्रगति नभएको ‘बजेट वाच’मा उल्लेख छ । कानुनी सुधारमा राम्रो काम भए पनि कार्यान्वयन पक्ष कमजोर रहेको, बजेटमा राखिएका अधिकांश कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि बैठक बस्ने तथा छलफल हुने गरेको भए पनि कार्यान्वयन कार्यविधि अभावमा ठोस प्रक्रिया अघि नबढेको, अधिल्लो सरकारले ल्याएका कार्यक्रमलाई वर्तमान सरकारले अपनत्व नलिएको जस्ता विषयहरू बजेट वाचले सार्वजनिक गरेको छ ।

कार्यक्रममा मुख्यसचिव एकनारायण अर्यालले आर्थिक सुधारका लागि सरकार एकैको प्रयासले मात्र सम्भव नहुने बताउँदै निजी क्षेत्रसँग आवश्यक सहकार्य र सहजीकरण गरिरहेको बताए । उनले सबै मन्त्रालय कानून संशोधन र सुधारतर्फ प्रतिवद्ध रहेको जानकारी दिँदै स्वस्थ प्रतिस्पर्धाविना निजी क्षेत्र पनि टिक्न नसको उल्लेख गरे । मुख्यसचिव अर्यालले उत्पादनका नाममा अरूको काम बन्द गर्ने प्रवृत्ति अनुचित भएको भन्दै निजी क्षेत्रमै अनैतिक व्यापार गर्ने संस्थाहरूलाई रोक्न आवश्यक रहेको धारणा राखे । ‘निजी क्षेत्रको समन्वयमा कानून बन्ने हो, तर त्यसको कार्यान्वयन नगर्ने हो भने बर्दनाम निजी क्षेत्र हुन्छ,’ मुख्यसचिव अर्यालले भने । उनले फाउल रोक्ने प्रचलन र शाक्ति केन्द्र खोज्दै काम लम्‍याउने प्रवृत्तिले प्रशासनिक इज्जतमा धक्का पुगेको टिप्पणीसमेत गरे ।